

УПРАВЛІННЯ
МОЛОДІ ТА СПОРТУ
СУМСЬКОЇ ОДА

"ЯК АНАЛІЗУВАТИ БЮДЖЕТ" – сучасний антикорупційний детектив для розумної молоді

Суми – 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Чому корупція процвітає в Україні?	3
Як можна протидіяти корупції?	3
Для кого?	4
РОЗДІЛ 1. МОТИВАЦІЯ.....	5
Демотиватори	5
Мотиватори	6
РОЗДІЛ 2. ЧОТИРИ «СТОВПИ» БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ.....	7
Що таке бюджет?	7
Чотири стовпи, на яких тримається бюджетна політика	7
Стовп перший:	7
Стовп другий	10
Стовп третій	15
Стовп четвертий	18
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ БЮДЖЕТІВ.....	22
Для чого саме тобі аналізувати бюджет?	22
ЯК АНАЛІЗУВАТИ БЮДЖЕТ?	23
Наближення 1. Загальний погляд на Державний бюджет	24
Міжбюджетні відносини	26
Субвенції чесні і “ручні”	27
Наближення 2. Визначення розпорядників коштів на рівні Державного бюджету	30
Наближення 3. Місцеві бюджети	31
Як НЕ треба публікувати бюджети	32
Наближення 4. Визначення розпорядників коштів на місцевому рівні	36
Наближення 5. Аналіз бюджету конкретного розпорядника коштів	39
Наближення 6. Аналіз бюджету міста, району чи об’єднаної територіальної громади.....	42
РОЗДІЛ 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМИ PROZORRO	43
ІСТОРІЯ 1. Як майже задарма придбати комунальне приміщення?	50
ІСТОРІЯ 2. Як заховати кошти у розпорядника другого рівня	50
ІСТОРІЯ 3. Корупція в дохідній частині бюджету	51
ІСТОРІЯ 4. Податкова пільга для ПАТ «Сумихімпром»	51
ІСТОРІЯ 5. Уникнення земельних аукціонів	51
ІСТОРІЯ 6. Ресторан для экс-депутата	52
ІСТОРІЯ 7. Земля під індивідуальне житлове будівництво	52
ІСТОРІЯ 8. Ухилення від сплати пайових внесків	53

РОЗДІЛ 5. ЯК ЛОБІЮВАТИ ЗМІНИ ДО БЮДЖЕТУ	54
Календар лобістської компанії	58
Дещо з практики лобізму	61
Історія про пам'ятний знак велосипеду	61
Висвітлення діяльності міської влади	62
Спортивне спорядження для молоді	62
Соціальні послуги для зменшення шкоди від вживання наркотиків	64
Байка про податки	65
Освітня субвенція	66
Формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами	67
Медична субвенція	69
КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ В ІНТЕРНЕТ:	73
Посилки на нормативні документи	74
ПОШУК ЗАКУПІВЕЛЬ В ІНТЕРНЕТ	74

ВСТУП

*Військова справа проста і в повній мірі доступна
здоровому глузду людини. Але воювати важко.*

К. Клаузевіц

*На джипах їздять ті, хто знають процедуру та не
мають совісті*

(репліка на антикорупційній конференції)

*Останнім повністю методичку читає доцент,
який її і написав. Після того, як її видано.*

Передостаннім це робить коректор

(із розмови на науковій конференції)

Це не методичка у науковому розумінні. Це лише досвід, який ми намагалися викласти доступно. Для того, щоб приймати виважені рішення, потрібно правильно ідентифікувати проблему. Говорячи мовою аналогій з медициною, щоб ефективно лікувати – потрібно правильно поставити діагноз. І, можливо, для цього необхідно провести не один консиліум, а вже потім визначити лікувальну методику і процедури. Пацієнт Держава хворий. І на нашу думку, хворий він від того, що несе в собі небезпечний вірус – вірус корупції. Корупція виникає там, де для цього є умови. Наш пацієнт не берігся, не проводив профілактику. Захворів.

Чому корупція процвітає в Україні?

На нашу думку, тому що:

- ❑ Історично склалося так, що в пострадянській Україні збереглися патерналістські настрої – очікування людьми від держави усіляких пільг і гараздів. Система побудована так, що ініціативи знизу не схвалюються, а контролювати державу не прийнято. Гірше того, цьому, через систему «халяв» навчають і нове покоління.
- ❑ Громадські організації та активісти не мають необхідних знань/вмінь/навичок по контролю за Системою.
- ❑ Інститути громадянського суспільства не можуть запропонувати власні проекти рішень, які могли би впровадити системні зміни, що покращили б стан справ у державних галузях, не знають методів соціального лобювання по впровадженню пропонованих змін.

Як можна протидіяти корупції?

Впевнені: шлях лише один. Профілактика корупційних дій. Як це зробити? Ми пропонуємо метод загальної участі у вакцинації усіх елементів Системи. На всіх рівнях прийняття владних рішень. Від міністерства до об'єднаної територіальної громади (ОТГ). Для цього необхідно мати мережу фахівців – людей, які знають проблему і вмотивовані щось змінювати. В ідеалі це –

мережа людей, які можуть впливати на процес підготовки, прийняття та впровадження (контролю) управлінських рішень.

Тож ми пропонуємо Вашій увазі маленький навчальний посібник. Він стосується основи основ Системи – бюджетів. Адже фінанси – це кров будь якої Системи. Як формуються бюджети? Як розподіляються кошти за програмами? Як вони витрачаються і хто саме їх витрачає? Врешті решт – в який мікроскоп це побачити і як зробити правильний аналіз?

Для кого?

Передусім, ми знаємо, що більшість читачів цього посібника не мають спеціальної фахової економічної чи фінансової освіти. Нічого страшного. Це власне і не методичка. Ми свідомо уникаємо важких термінів. Ми намагаємося говорити простими словами про складне. Це скоріше за все така собі «дорожня карта». Відповідно до цього ми намагаємося не робити аналіз нормативних актів, а лише за необхідності їх цитуємо. Власне, коли ми починали готувати цей матеріал, то хотіли, щоб жанр нашої праці був близьким до детективу. Адже при розслідуванні фінансової діяльності дедуктивний метод – із основних. Що потрібно для того, щоби почати діяти? Впевнені: мінімум знань і максимум бажання. Що ми хочемо дати читачам? Перш за все – усвідомлення важливості моніторингу фінансових процесів у країні та критичного аналізу бюджетної сфери. Що має бути у читача «на виході»?

- Чітке розуміння: що таке бюджет, як він формується; як балансується; як здійснюються міжбюджетні стосунки;
- Як знайти розпорядника бюджетних коштів і визначити його плани бюджетних асигнувань;
- Як правильно використовувати законодавство задля ефективної «переписки» з розпорядниками бюджетних коштів;
- Як безпосередньо досліджувати закупівлі за бюджетні кошти.

І головне. Ми сподіваємося надихнути Вас на боротьбу за зміни. Бо хто ж, якщо не ми, змінить цю країну?

З повагою, колектив авторів:

Віктор Бобиренко

Андрій Крамченков

Андрій Рибалко

Володимир Чепік

РОЗДІЛ 1. МОТИВАЦІЯ

Бачу мету – не бачу перепон

Хтось із великих

Для того, щоб успішно здійснювати моніторинг державної політики, потрібно визначитись – а для чого це Вам?

Досвід показує, що лише вмотивовані люди можуть бути успішними. Проте, розкладати пасьянси чи грати в комп'ютерні ігри в робочий час – це часто цікавіше, ніж займатися справою. Існують чіткі мотивації та демотиватори, які часто віддзеркалюють один одного.

Демотиватори

1. Лінь. Значний демотиватор – це наша лінь. Людина схильна до компромісів із собою. Іноді краще «відмазатися», ніж зробити. Причому, відмазатися не перед безпосереднім начальством (грантодавцем), а перед собою. «Я це зроблю завтра»: якщо немає чіткого дедлайну – можна сміливо говорити про те, що ви, в кращому випадку, будете досліджувати вже бюджет наступного року. Як нейтралізувати цей демотиватор – не тема нашого дослідження. Проте – це факт. Шукайте вихід. Діліться досвідом. Ми теж люди, і ця проблема – спільна.

2. Побожування. Іноді здається, що у нас не вистачає класичного набору: знань/вмінь/навичок. Цей демотиватор легко знімається першим успіхом. Повірте, колись (хай і вигаданий) великий Шерлок Холмс провів своє перше розслідування. Це вже потім про нього писав Ватсон. Великими не народжуються. Повірте, після серії розслідувань у Вас з'явиться свій Ватсон. Ну і, звичайно, свій Моріарті.

3. Конформізм. Чим більше ми живемо, тим більше нам не хочеться псувати відносини з іншими людьми. Нам завжди незручно запитати чиновника, звідки на його помірковану зарплату (насправді начальник обласного управління отримує 7-8 тисяч гривень чистими) у нього дорогий костюм, а у його дітей – успішний бізнес. Ми зустрічаємося з ними на круглих столах, вони фінансують наші заходи, здають нам в оренду на пільгових умовах приміщення. Навіть якщо ми про щось здогадуємося, переступити через себе і сказати: «Платон мені друг, та істина дорожча» – важко.

4. Зневіра. «Від нас нічого не залежить» – такі настрої демотивують нас. Демотивують суспільство. Роблять безперспективною країну.

5. Час. Нам завжди ніколи. Навіть якщо ми вмотивовані – ми задихаємося від «текучки».

Прекрасний вихід: формувати команди. Те що важко зробити одному – може зробити команда.

Головний демотиватор – відсутність мотивації. Тому важливо і необхідно – знайти власну мотивацію для досліджень бюджетів і бюджетної політики.

Мотиватори

Проте, мотиватори дії для оптимістів завжди переважають демотиватори.

Команда. Адже немає нічого кращого, ніж зібрати команду однодумців і визначити мету для спільних дій. Взагалі, для найкращої команди мета – лише одна складова. Як говорять самураї, мета – це шлях.

Гроші. Мотиватор, який іще ніхто не відміняв. Проблема країни – у неготовності і влади, і бізнесу (між нами – і донорів) фінансувати прямі і безпосередні видатки на оплату праці, часу фахівців, які роблять щеплення корупційним чиновникам. Пишіть проекти. Шукайте союзників у бізнесі. Адже чесний бізнесмен зацікавлений у прозорому розподілі бюджетів. Він хоче свій, прогнозований зиск за зрозумілими правилами. Такий бізнес є. Його необхідно знайти. А ваша чесна робота потребує чесного заробітку.

Любов. У даному випадку – це ваше ставлення до власної цільової групи. Адже Ви дійсно хочете більшої справедливості для них? Часто ми працюємо задля тих, хто не усвідомлює власних проблем. Але проблеми від того не зникають. Наша любов, співпереживання, бажання допомогти мусять надихати нас на дії в їхніх інтересах.

Ненависть. Все дуже просто. Погано, коли ненависть з'являється до того, хто випадково наступив Вам на мозоль у тролейбусі. Але якщо якийсь чванливий чинуша, якого взяли на роботу з псевдоідейних міркувань, за родинним принципом, чи тому, що він «когось влаштує», показує вам відверто свою пиху, свою вищість – чи це не привід поставити його на місце?

Статус. Ми усі (ну, принаймні амбіційні люди) хочемо підвищення власного соціального статусу. У своїй галузі, у своїй громаді. Ми хочемо впливати на процеси. Хочемо, щоби з нами рахувалися. Принаймні, щоб про нас говорили: «Широко відомий у вузьких колах».

Справедливість. Чи не найвищий рівень мотивації. Доступний не всім, а лише людям з відчуттям власної гідності. І добитися справедливості у суспільстві можна тільки боротьбою за неї.

Гра. Для людей азартних – це найбільший мотиватор. Якщо ви доведете собі, що розслідування – це цікавіше, ніж розглядати котиків у «Контактах» чи фотки друзів у «Фейсбуці» – ви потенційний переможець.

Найкраще – набір мотиваційних комбінацій. В ідеалі – коли ви отримуєте хай і незначну винагороду, а при цьому працюєте в цікавому, тісному і вмотивованому колективі, ви боретеся з несправедливістю і при цьому самостверджуєтеся. І все це – весело граючись. У Вас все вийде.

Ви вже бачите успіх на горизонті? Впевненості Вам! Скоро стане ясно, що це – не міраж.

Принаймні, у багатьох людей це вже вийшло. Вступайте до нашого клубу!

РОЗДІЛ 2. ЧОТИРИ «СТОВПИ» БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

Що таке бюджет?

Бюджети не регулюють усі державні фінансові відносини, а швидше перерозподіляють фінансові потоки. У державному секторі (включно з органами місцевого самоврядування) з бюджетними коштами працювати складно, але можливо. Для цього лише необхідно знати кілька речей.

Бюджетні відносини в Україні регулюються Бюджетним кодексом.

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду; (ст..2,ч.1, п.1 Бюджетного кодексу України)

Державний Бюджет – це основний фінансовий документ країни на поточний рік. Фінансування усіх бюджетних програм (тобто, виконання більшості Законів України) регулюються цим документом. Таким чином, бюджет – наріжний камінь, навколо якого будується політика як на рівні держави, так і на рівні місцевої влади та органів місцевого самоврядування.

Бюджет поділяється на загальний та спеціальний фонди. Вони відрізняються характером наповнень і витрат. Наприклад, у спеціальному фонді є так званий підрозділ – бюджет розвитку. Його не можна витратити на видатки споживання (фонд оплати праці, утримання установ, харчування тощо). Усі видатки мають іти на розвиток, капітальні видатки, будівництво, закупівлю обладнання. До речі, в спеціальний фонд до бюджету розвитку відраховуються усі податки, сплачені фізичними особами – підприємцями. (стаття 71 Бюджетного кодексу України (далі БК)).

Чотири стовпи, на яких тримається бюджетна політика

Стовп перший:

Рівні бюджетів

Зведений бюджет України складається з Державного бюджету та місцевих бюджетів.

Тобто, якщо якісь ліки, закуплені за рахунок державного бюджету, не дійшли у вашу область, місцеве управління охорони здоров'я тут ні до чого. І на ваші нарікання просто відпишеться.

Увага! Принцип бюджетної політики полягає в тому, що кожен бюджет самостійний. Розпорядники коштів державного бюджету не несуть відповідальності за боргові зобов'язання місцевого бюджету – і навпаки (кожен бюджет має власні джерела доходів і не несе відповідальності за інші бюджети ст. 7 БК).

Бюджети не підпорядковуються один одному, але у тій чи іншій мірі залежать один від одного. Майже всі районні бюджети в Україні – дотаційні. Натомість, із великих і багатих міст, які самі себе забезпечують, державний бюджет робить прямі вилучення, які називаються реверсними дотаціями.

У додатку про бюджетні трансферти (у державному бюджеті 2017 року – додаток № 6) чітко, двома колонками, позначається “базова дотація” (колишня дотація вирівнювання) і так звана реверсна дотація. За допомогою цих дотацій відбувається горизонтальне вирівнювання. Порівнюючи ці колонки, ви точно можете бачити, який місцевий бюджет є дотаційним, а у кого рештки вилучаються. При злочинному режимі Януковича-Азарова донецькі хлопці не соромлячись це так і називали: вилучення. Але ж революційний уряд не може грабувати місцеві бюджети!? Тому слово вилучення змінили фразою «реверсна дотація». Смісл залишився той же: у сильних бюджетів вилучають частину зароблених грошей. Деякі експерти вважають, що це демотивація для місцевих рад. Тим більше, що ці вилучення складають близько 0,5% державного бюджету і погоди не роблять.

Проте, існує і протилежна думка. Бюджети мають різну спроможність заробляти податки, а громадяни рівні на всіх територіях. Вилучають не всю понаднормову суму, а лише 50% від того, що територія отримує більше ніж в середньому по Україні. В той же час, малоспроможним громадам додають не всю суму, а лише до рівня 80%. Кожен зацікавлений заробити більше на своїй території.

Наприклад:

Додаток № 6
до Закону України
"Про Державний бюджет України на 2017 рік"

Міжбюджетні трансферти
(базова та реверсна дотації, освітня, медична субвенції та додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам) на 2017 рік

Код бюджету	Назва місцевого бюджету адміністративно-територіальної одиниці	Міжбюджетні трансферти					тис.грн.
		Базова дотація	Реверсна дотація	Освітня субвенція	Медична субвенція	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення передачі з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та спортивної інфраструктури	
05202100000	м. Авдіївка			17 414,9	29 231,9		
05203100000	м. Бахмут			54 301,1	65 459,4		
10202100000	м. Біла Церква			172 246,1	173 032,9		
06202100000	м. Бердичів	2 832,5		78 052,2	66 053,0		
08202100000	м. Бердянськ	9 718,7		93 812,0	101 741,6		
07202100000	м. Берегове		1 191,5	36 301,3			
19203100000	м. Березани	2 343,1		24 385,0	16 373,6		
10201100000	м. Березань			13 433,0	13 751,3		
15202100000	м. Білгород-Дністровський			56 575,9	47 663,8		
09202100000	м. Болехів	8 621,3		38 594,6	21 154,7		
13202100000	м. Борислав	1 923,5		44 073,8	31 152,7		
10203100000	м. Бориспіль		28 608,3	55 769,2	50 155,9		
06532000000	отг с. Чижівка		2 254,5	8 980,8	3 431,6		2 632,0
12503000000	отг с. Чмирівка	2 000,2		7 164,3	5 136,4		2 372,5
04534000000	отг с. Чкалове	883,3		4 387,9	2 289,8		1 519,4
14518000000	отг с. Чорноморка	992,3		4 993,5	2 793,0		1 313,7
24516000000	отг с. Чудей	6 448,2		16 885,9	8 301,2		6 072,7
13515000000	отг с. Чуква	1 756,8		4 011,0	2 444,0		1 921,6
14519000000	отг с. Шевченкове	2 680,6		15 481,3	7 946,9		5 208,1
13522000000	отг с. Шегині	2 376,2		10 150,6	4 084,7		2 240,3
02100000000	Обласний бюджет Вінницької області	41 477,5		216 894,5	944 872,6		258 974,6
03100000000	Обласний бюджет Волинської області	60 169,5		179 802,0	606 618,8		191 646,8
04100000000	Обласний бюджет Дніпропетровської області		453 342,0	372 284,2	1 945 059,3		603 466,0
05100000000	Обласний бюджет Донецької області		27 775,8	241 506,8	1 194 635,4		345 768,6
06100000000	Обласний бюджет Житомирської області	41 317,4		167 660,3	746 486,2		195 708,8
07100000000	Обласний бюджет Закарпатської області	106 142,3		116 152,7	730 821,6		162 006,0
08100000000	Обласний бюджет Запорізької області		81 298,2	366 851,5	1 071 357,4		392 184,2
09100000000	Обласний бюджет Івано-Франківської області	115 496,7		174 071,2	835 593,6		177 143,1
10100000000	Обласний бюджет Київської області		58 693,7	196 918,7	1 025 187,2		226 967,1
11100000000	Обласний бюджет Кіровоградської області	27 358,7		137 994,9	580 229,8		174 437,5

12100000000	Обласний бюджет Луганської області	21 540,3		90 554,6	412 114,5	179 871,9
13100000000	Обласний бюджет Львівської області	29 022,2		302 615,9	1 473 377,7	410 393,2
14100000000	Обласний бюджет Миколаївської області	25 782,7		210 929,0	687 165,6	250 574,2
15100000000	Обласний бюджет Одеської області			255 174,2	1 408 630,8	286 046,0
16100000000	Обласний бюджет Полтавської області		28 324,2	177 183,1	840 499,0	251 419,6
17100000000	Обласний бюджет Рівненської області	67 367,5		198 323,7	665 381,9	210 943,1
18100000000	Обласний бюджет Сумської області	16 050,6		116 601,6	676 171,5	206 910,7
19100000000	Обласний бюджет Тернопільської області	90 832,8		146 823,4	619 369,5	170 321,8
20100000000	Обласний бюджет Харківської області		2 813,0	250 735,9	1 600 750,9	369 996,8
21100000000	Обласний бюджет Херсонської області	70 728,8		159 926,4	617 125,7	165 343,8
22100000000	Обласний бюджет Хмельницької області	52 755,6		178 110,8	777 213,6	217 286,1
23100000000	Обласний бюджет Черкаської області	21 884,3		162 860,1	770 798,5	212 581,6
24100000000	Обласний бюджет Чернівецької області	96 841,6		61 023,3	519 436,8	103 301,6
25100000000	Обласний бюджет Чернігівської області	24 383,0		116 300,4	642 513,2	163 657,3
26000000000	Бюджет міста Києва			3 137 018,6	3 982 304,2	
	ВСЬОГО	5 911 564,6	3 922 882,5	52 593 109,7	55 540 108,4	14 900 000,0

Між бюджетами різних рівнів існують фінансові відносини. Вони складаються з міжбюджетних трансфертів – дотацій та субвенцій:

- ❑ міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого; (ст. 2., ч. 1, п. 34 Бюджетного кодексу України);
- ❑ субвенції – міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції; (ст. 2., ч. 1, п. 48 Бюджетного кодексу України).
- ❑ дотації – міжбюджетні трансферти без цільового призначення.

Увага! У чому тут різниця? Відмінність субвенції від дотації у тому, що дотація – це просто безповоротна передача коштів від одного бюджету іншому (приклад: додаток № 6 Державного бюджету). І може бути направлена як від державного бюджету до обласного, так і від бюджету міста до державного бюджету.

Натомість, субвенція – це трансферт із цільовим призначенням, на конкретні цілі. Наприклад, для виконання делегованих повноважень в галузі освіти є субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам. Ці кошти можуть бути використані ВИКЛЮЧНО на це цільове призначення. Їх не можна перенаправити не лише на ремонт доріг, а і, наприклад, на закупівлю препаратів для «швидких». Вони будуть використані лише в галузі освіти.

Щоб зрозуміти відмінність дотацій і субвенцій – життєвий приклад: « У мамі дві дочки – близнючки. Навчаються в різних ВНЗ. Дівчата приїхали на вихідні до батьків. В неділю мати виряджає назад, і лаштує торби. Одній мати дає тисячу гривень і говорить «На, доню, купи собі щось, чи за гуртожиток заплати, чи сходите кудись з дівчатами, чи ще щось», а іншій мати теж дала тисячу гривень, але сказала: «Ось тобі тисяча, заплати за другий семестр навчання». Насправді першій дали дотацію, іншій субвенцію.

Наприклад: обласне управління молоді та спорту може, як головний розпорядник, розподілити мільйон гривень між містами, районами та ОТГ області. Але вони не дістануться громадам на забезпечення тих потреб, які вони вважають пріоритетними. Ці кошти мають цільове призначення і розподіляються на конкретну ціль! (у випадку з управлінням – на придбання путівок для дітей). Це субвенція!

Для того, щоб дотація чи субвенція були прийняті з державного бюджету в обласний бюджет, необхідне рішення обласної ради. Тобто, гроші, відправлені з державного бюджету будуть зараховані до місцевого, тільки коли депутати місцевої ради за це проголосують. Здавалося б, нелогічно. Проте – це умова бюджетного кодексу. Оскільки субвенції – це один з головних чинників корупції,

експертам з бюджетів необхідно реально відстежувати, куди і на що розподіляються прийняті субвенції.

Увага! Усі бюджети мають чітко визначений термін дії. Бюджетний рік розпочинається 1 січня і закінчується 31 грудня. Усі невитрачені протягом бюджетного періоду кошти повертаються на єдиний казначейський рахунок відповідного бюджету. Але є виняток: залишки освітньої і медичної субвенції залишаються на рахунку бюджету, якому вони були надані, і в наступному році зберігають цільове призначення.

Ця норма часто призводить до неефективних витрат. Чиновник, у якого в кінці грудня залишаються кошти, дуже часто поспішає їх використати на абищо, лише б використати. Адже, якщо він не витратить гроші, йому можуть зменшити бюджетні асигнування на наступний рік.

Стовп другий

Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі

Основним базовим принципом, наріжним каменем Бюджетного кодексу є програмно-цільовий метод фінансування.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу; (ст. 2., ч. 1, п. 42 Бюджетного кодексу України)

Особливими складовими програмно-цільового методу у бюджетному процесі є бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм. (ст.20, ч.2 Бюджетного кодексу України)

Принцип простий. Є програма – є фінансування. Немає програми – немає грошей. Тому перед фінансуванням заходів приймаються певні нормативні документи.

На рівні держави Україна державні цільові програми можуть мати статус Законів України. У випадку, якщо Закон Верховна рада прийняти не спромоглася, програма затверджується Постановою Кабінету міністрів України. Так, для прикладу: усі міжсуб'єктні та фінансові відносини у галузі молоді регулюються відповідною Постановою КМУ «Про затвердження державної цільової комплексної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки» (прийнята 16.03.2016), проте Закону України «Про молодь» не прийнято до сих пір, розроблено лише його законопроект, який уже майже 2 роки знаходиться в стадії законопроекту. Тому Державна Програма на сьогодні – це ОСНОВНА підстава для фінансування заходів у галузі молоді за рахунок коштів держбюджету.

А от в галузі оздоровлення дітей ситуація навпаки: ще у 2008 році був прийнятий Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», яким передбачено розробку та прийняття Державної та відповідних місцевих програм. Проте на сьогодні державної програми так і не існує, а от місцеві приймаються, бо «немає грошей – не має стільців».

Кожна бюджетна програма має паспорт, чітко визначені мету, завдання, терміни, відповідальних виконавців, заходи з фінансовими показниками, а також показники ефективності та результативності виконання.

Так, і це головне по суті, Програмою «Молодь України» чітко регулюється кількість коштів на її реалізацію, у тому числі по рокам і розпорядникам коштів.

Ось, для прикладу, зведена таблиця фінансування державної Програми «Молодь України на 2016-2020 роки»

**ПАСПОРТ
Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-
2020 роки**

1. Концепція Програми схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 1018 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 80, ст. 2683).
2. Програма затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148.
3. Державний замовник - Мінмолодьспорт.
4. Керівник Програми - Міністр молоді та спорту.
5. Виконавці заходів Програми - Мінмолодьспорт, МОН, МВС, Міноборони, Мінекономрозвитку, Мінсоцполітики, Мінкультури, Мінрегіон, ДСНС, Національна академія наук, Національна академія педагогічних наук, Національна академія медичних наук, обласні та Київська міська держадміністрації.
6. Строк виконання Програми - 2016-2020 роки.
7. Прогнозні обсяги та джерела фінансування

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, тис. гривень	У тому числі за роками				
		2016	2017	2018	2019	2020
Державний бюджет	210142,1	10346,2	43109,3	48056,6	52362,9	56267,1
Місцеві бюджети	277882,58	47363,92	49201,22	54642,58	60186,85	66488,01
Інші джерела	13260	1750	2510	2750	3000	3250
Усього	501284,68	59460,12	94820,52	105449,18	115549,75	126005,11

До речі, зовсім не факт, що на прийнятту програму будуть виділятися гроші у повному заявленому обсязі. Програма (державна, регіональна) – це те, що декларується; це, по суті, визначення конкретних цілей і заходів, які доведуть, що кошти будуть використані за цільовим призначенням відповідно до повноважень та функцій виконавців (розпорядників) Проте – без декларацій взагалі немає дій.

На рівні регіонів підставою для фінансування молодіжних заходів (знову ж таки, розглядаємо як приклад один із напрямків) є місцева програма. Для Сумщини це програма «Молодь Сумщини на 2016-2020 роки» затверджена рішенням сесії обласної ради від 25.03.2016 (зі змінами). У відповідній програмі (в її паспорті) чітко вказуються її розробник та ті розпорядники коштів і організації, які її будуть здійснювати. У ній, також, вказуються мета, проблема, шляхи вирішення, завдання, заходи та показники бюджетного виконання програми по роках.

Увага! Окрім паспорта ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ (це як обов'язковий розділ такої програми, але самої програми насправді може і не бути), є Паспорт БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ (БЮДЖЕТНИЙ ПАСПОРТ)! От якраз цей документ є основним. Він створюється не під цільову програму (повторюємо – такої може

не бути), а під функцію! В цьому паспорті зазначаються показники ефективності та їх значення, а також обсяги фінансування, які якраз є 100% відображенням тих коштів, які закладені в бюджеті. У цьому Паспорті зазначається перелік нормативних актів (підстав), і просто як одним із розділів – “Перелік регіональних цільових програм, які виконуються у складі бюджетної програми”. Якраз на підставі даних цього паспорта в кінці бюджетного року здійснюється аналіз ефективності виконання бюджетної програми (використання бюджетних коштів).

Паспорт забезпечення цільової Програми «Молодь Сумщини» виглядає так:

1. ПАСПОРТ
Обласної цільової комплексної програми
«Молодь Сумщини на 2016-2020 роки»
(далі - Програма)

1.	Ініціатор розроблення Програми	Сумська обласна державна адміністрація
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від _____
3.	Розробник Програми	Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації
4.	Співрозробники Програми	Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Сумський обласний центр зайнятості, КУ СОР «Сумський обласний центр відпочинку, оздоровлення, туризму та військово-патріотичного виховання»
5.	Відповідальний виконавець Програми	Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації
6.	Учасники Програми	Департамент освіти і науки, управління охорони здоров'я, управління культури і туризму, управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю, Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Сумський обласний центр зайнятості, комунальна установа Сумської обласної ради «Сумський обласний центр відпочинку, оздоровлення, туризму та військово-патріотичного виховання», районні державні адміністрації, виконавчі комітети міських рад
7.	Термін реалізації Програми	2016-2020 роки
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Обласний бюджет
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, усього у тому числі:	16 301,6 тис. гривень
9.1.	коштів обласного бюджету	16 301,6 тис. гривень

Коди класифікації

З 1 січня 2017 року класифікація видатків та кредитування бюджету приведена у відповідність до міжнародних стандартів з метою забезпечення міжнародної порівняності показників бюджету. Тобто на сьогодні при розписі державного, місцевого бюджету використовується “типова класифікація видатків та кредитування державного/місцевого/бюджету місцевого самоврядування, або ТПКВКМБ /ТПКВКМС.

[Наказом Мінфіна № 1195 від 02.12.2014](#) затверджена структура ТПКВКМБ/ТПКВКМС, які застосовують програмно-цільовий метод. Згідно цієї структури семизначний код (умовно позначимо його як 1234567) ТПКВКМБ формується наступним чином: 12 – це код головного розпорядника, 3 – це відповідальний виконавець у системі головного розпорядника (якщо це і є безпосередньо головний розпорядник – то це цифра 1, для позначення інших розпорядників використовуються цифри від 2 до 9, якщо такі розпорядники працюють за програмно-цільовим методом), 456 – це номер бюджетної програми, а 7 – номер бюджетної підпрограми. Де ж взяти ці цифри? Розповідаємо на прикладі місцевих бюджетів: **12** – код головного розпорядника, який можна взяти з [наказу Мінфіна № 96 від 14.02.2011](#), **3** – тут ми визначилися (зазвичай аналіз робимо по головним розпорядникам, а це цифра 1), ну і **4567** – номер типової програмної класифікації видатків та кредитів місцевих бюджетів, які не застосовують програмно-цільового методу (ці коди визначені також наказом Мінфіну №1195).

Існує ще **функціональна класифікація** видатків та кредитування бюджету. Вона характеризує напрямки використання бюджетних коштів для виконання державою покладених на неї функцій. Проте вона використовується для:

- формування показників зведеного бюджету та здійснення міжнародних порівнянь видатків за функціями;
- здійснення макроекономічного аналізу та формування державної політики в галузях економіки.

Тобто для аналізу державного бюджету, щоб визначити останні 4 цифри ТПКВКДБ використовуємо саме функціональну класифікацію (ці коди визначені також окремим наказом Мінфіна від 14.01.201 № 11 (зі змінами), а для аналізу місцевого бюджету, нам достатньо орієнтуватися на ТПКВКМБ і знати як він формується.

В березні 2016 року була прийнята обласна програма «Молодь Сумщини» на 2016-2020 роки», згідно з якою головному розпоряднику коштів – Управлінню молоді та спорту СОДА на виконання молодіжних заходів було виділено 2,0 млн. грн. на 2016 рік. Проте, в тому ж березні 2016 року було внесено зміни до фінансових нормативів молодіжних заходів (ну наприклад, вартість харчування збільшилася з 30,00 грн. на людину в день, до 60 грн.). Управління молоді та спорту СОДА, як головний розпорядник, звернулося до ОДА (до першого заступника, що курує фінансові питання) з проханням виділити додаткові кошти у зв'язку із підвищенням норм. Відповідне рішення було прийняте, Департаменту фінансів було дане доручення внести відповідні зміни до проекту обласного бюджету (який ОДА подає на розгляд і затвердження облраді), збільшивши кошти по відповідному ТПКВКМБ головного розпорядника на 150,00 тис.грн. Але при цьому управління молоді та спорту СОДА, як розробник, основний розпорядник коштів та виконавець цільової програми, повинно було відповідну суму коштів відобразити ще й в цій самій програмі

Це яскравий приклад того, як фінансування залежить від наявності програми і наявності в програмі тих чи інших пунктів. Часто кілька слів дозволяють або забороняють фінансування тих чи інших заходів. Проте, є маса прикладів, коли кошти витрачаються без регіональної програми. Наприклад: утримання закладів охорони здоров'я або освіти, фізичної культури. Наявність

регіональної програми не є запорукою виділення коштів і навпаки, відсутність такої програми не завадить утримувати заклади. Регіональна програма – це швидше декларація про наміри щось зробити.

Формула: «стратити не можна помилювати» в бюджетному кодексі чудово спрацьовує.

Є ще один цікавий нюанс, що стосується місцевих бюджетів. Окрім того, що кожен розпорядник розробляє профільні цільові програми відповідної галузі, щороку обласна адміністрація розробляє, а обласна рада приймає велику комплексну програму «Соціально-економічного розвитку» якогось регіону (області, міста) на кожен новий рік. Ця програма, зазвичай, приймається разом з бюджетом на наступний рік. Вона комплексна і фактично включає в себе опис цілей, завдань, заходів та показників ефективності усіх наявних програм, що діють в регіоні. Тобто в програмі соц-економ розвитку області дублюються всі цільові програми разом із сумами фінансування, і ці суми мають відповідати сумам, закладеним в проекті обласного бюджету (а він сформований відповідно до бюджетних запитів головних розпорядників). Але ось який цікавий момент тут може виникнути (знову наводимо конкретний приклад):

Програма «Соціально-економічного розвитку Сумської області на 2016 рік», як і бюджет області на 2016 рік були прийняті 25.12.2015. А програма «Молодь Сумщини на 2016-2020 роки» була прийнята лише 25.03.2016. Здавалося б 3 місяці не було підстав фінансувати молодіжні заходи. Але заходи проводилися повним ходом. Тому що всі основні моменти програми «Молодь Сумщини» з фінансуванням були продубльовані в програмі «Соц-економрозвитку на 2016 рік». Більш того, відповідно до програми «Молодь Сумщини» у 2017 році управління молоді та спорту СОДА на 2017 рік передбачено на реалізацію молодіжних заходів 2,4 млн.грн. Проте управління, як головний розпорядник, маючи амбітні плани на наміри, у бюджетному запиті відстоює цифру 2,58 млн. грн., і саме ця цифра «лягає в бюджет» (тобто дійсно фактично виділяється) і віддзеркалюється у програмі «Соц-економрозвитку на 2017 рік». Тому в даному випадку програма «Соц-економ» – це рятувальний круг для головних розпорядників.

Цікавий парадокс бюджетного кодексу. Згідно ч.6 ст. 20 Бюджетного кодексу розробники і розпорядники цільових програм самі й оцінюють ефективність цих програм.

Стовп третій

Видатки, як ми уже зрозуміли, мають визначене цифрове значення – коди. Раніше ці коди для бюджетів різних рівнів співпадали. Зараз ситуація інша, але знайти, те що потрібно не так важко, знаючи алгоритм дій (див. «Стовп другий. Класифікація видатків»).

Так, якщо ми наводили приклади по галузі «Молодь», на неї і будемо орієнтуватися. Щоб побачити суму коштів, яка передбачена на реалізацію молодіжних програм та заходів, в першу чергу у додатку до бюджету «Видатки» знаходимо головного розпорядника. Розглядаємо державний бюджет. Логічним є те, що по галузі «Молодь» кошти будуть передбачені у видатках Міністерства молоді та спорту України. Це і є головний розпорядник. Його і шукаємо. В межах видатків головного розпорядника знаходимо строчку «Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій». І бачимо, що отой великий ТПКВКДБ (або КТКВК по-старому) дорівнює 3401070 і це індивідуальний код саме по цьому розпоряднику, саме по його галузевій БЮДЖЕТНІЙ програмі і підпрограмі! А от код ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ класифікації, або КФК, який дорівнює значенню 1040 – він загального характеру і за класифікатором розшифровується як «Соціальний захист сім'ї, дітей та молоді». І цей КФК може бути не лише у Мінмолодьспорту! Але по ньому зашифровані видатки саме на молодіжні заходи! Так, само, якщо подивитися на класифікатор КФК (можна

скористатися хоча б цим посиланням <https://buhgalter.com.ua/dovidnik/byudzhetna-klasifikatsiya/funktsionalna-klasifikatsiya-vidatkov-ta-kredituvannya-byudzhetu/>) можемо визначити для себе всі коди, які адаптовані до молодіжних заходів. І тоді шукати видатки в бюджеті саме по цим кодам. І ми побачимо по яким розпорядникам і в яких обсягах передбачені кошти.

Щоб пересвідчитися в цьому, попрацюємо вкотре з додатком 3 до державного бюджету.

Шлях №1. Шукаємо головного розпорядника «Міністерство молоді та спорту». Бачимо його код 3400000. Шукаємо ту строчку в межах розпорядника, яка нас цікавить: «Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій», бачимо її код 3401070. І поряд з цим кодом бачимо ще один – саме код функціональної класифікації КФК який дорівнює 1040. Для прикладу надаємо витяг з додатку 3 до державного бюджету.

Знаходимо розпорядника, в його межах заходи (видатки), що нас цікавлять, бачимо всі коди, бачимо формулювання і головне – суму коштів, яка запланована на ці цілі на поточний бюджетний період.

Код програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету	Код функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету	Найменування згідно з відомчою і програмною класифікаціями видатків та кредитування державного бюджету	Разом:
3400000		Міністерство молоді та спорту України	2 006 303,6
3401000		Апарат Міністерства молоді та спорту України	2 006 053,6
3401010	1040	Керівництво та управління у сфері молоді та спорту	42 901,4
3401040	1080	Фундаментальні та прикладні наукові дослідження у сфері молоді та спорту	6 160,9
3401060	0990	Методичне забезпечення у сфері спорту	1 095,3
3401070	1040	<u>Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій</u>	<u>27 500,0</u>

Таким самим чином ми можемо подивитися на коди тих розпорядників, які можуть бути дотичним до молодіжної політики, або соціальної сфери, їх по суті небагато: Мінмолодьспорт, Міносвіти, Мінсоцполітики. Нижче наведені приклади різних ТПКВКДБ (КТКВК щоб коротше) і КФК в межах цих розпорядників.

Головний розпорядник «Міністерство освіти і науки» (КТКВК 2200000) Певні практичні заходи фінансуються з наступних КТКВК та КФК:

КТКВК 2201040, КФК 0980 – Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка преси, розвитку наукової інфраструктури, наукових об'єктів, що

становлять національне надбання, забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень

КТКВК 2201310, КФК 0810 – Фізична і спортивна підготовка учнівської та студентської молоді;

КТКВК 2201170, КФК 0970 – Здійснення методичного та матеріально-технічного забезпечення діяльності навчальних закладів;

КТКВК 2211210, КФК 0180 – Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів;

КТКВК 2201470, КФК 0990 – Здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональними підрозділами;

Тут, також можна побачити багато заходів та їх фінансування, спрямованих на підготовку та перепідготовку кадрів тих чи інших закладів освіти. Наприклад:

КТКВК 2201130, КФК 0930 – Підготовка робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах соціальної реабілітації та адаптації, методичне забезпечення закладів професійно-технічної освіти;

КТКВК 2201150, КФК 0941 – Підготовка кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики.

За таким самим принципом фінансуються і інші напрямки освітньої сфери (проведення олімпіад, виплата стипендій, утримання закладів тощо). По лінії МОН, як головного розпорядника, цих заходів велика кількість. Не станемо перераховувати тут всі. Головне зрозуміти принцип де шукати.

У галузі Мінмолодьспорту (КТКВК 3400000):

КТКВК 3401070, КФК 1040 – Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій;

КТКВК 3401040, КФК 1080 – Фундаментальні та прикладні наукові дослідження у сфері молоді та спорту

У галузі Мінсоцполітики (2500000):

КТКВК 2501040, КФК 1080 – Прикладні наукові та науково-технічні розробки, підготовка наукових кадрів у сфері соціальної політики;

КТКВК 2501013, КФК 1070 – Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення

Щлях № 2. Відкриваємо таблицю з кодами функціональної класифікації видатків КФК (посилання на неї ми уже давали), шукаємо той код, який нас цікавить (а вірніше який нам більш менш підходить для дослідження тієї чи іншої галузі) і шукаємо в додатку 3 до державного (місцевого) бюджету всіх і все що закодовано за цим КФК (принцип пошуку в місцевих бюджетах аналогічний). І ваше щастя, якщо місцеві ради викладають додатки до місцевого бюджету в форматі Excel, там запросто можемо скористатися фільтром і не лопатити всі сторінки видатків. Але так щастить не всім).

У місцевих бюджетах видатки також мають кодове відображення, і на сьогодні (що є новим) в бюджетах різних областей вони можуть позначатися по різному. Ті ж самі молодіжні заходи чи

цільова програма (якщо така є) можуть значитися по різних розпорядниках (бо структура обласних установ у галузі молоді різна), за різними ТПКВКМБ (КТКВК). Тому шукаємо або за головними розпорядниками, і дивимось що вони там напанували, або знову ж таки за КФК, які якраз однакові і для державного і для місцевих бюджетів.

Ну наприклад:

1000000 – Департамент освіти і науки ОДА (і далі всі відповідні заходи);

1300000 – управління молоді та спорту ОДА

1313141 – Здійснення заходів та реалізація проектів на виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України».

Стовп четвертий

Розпорядники коштів

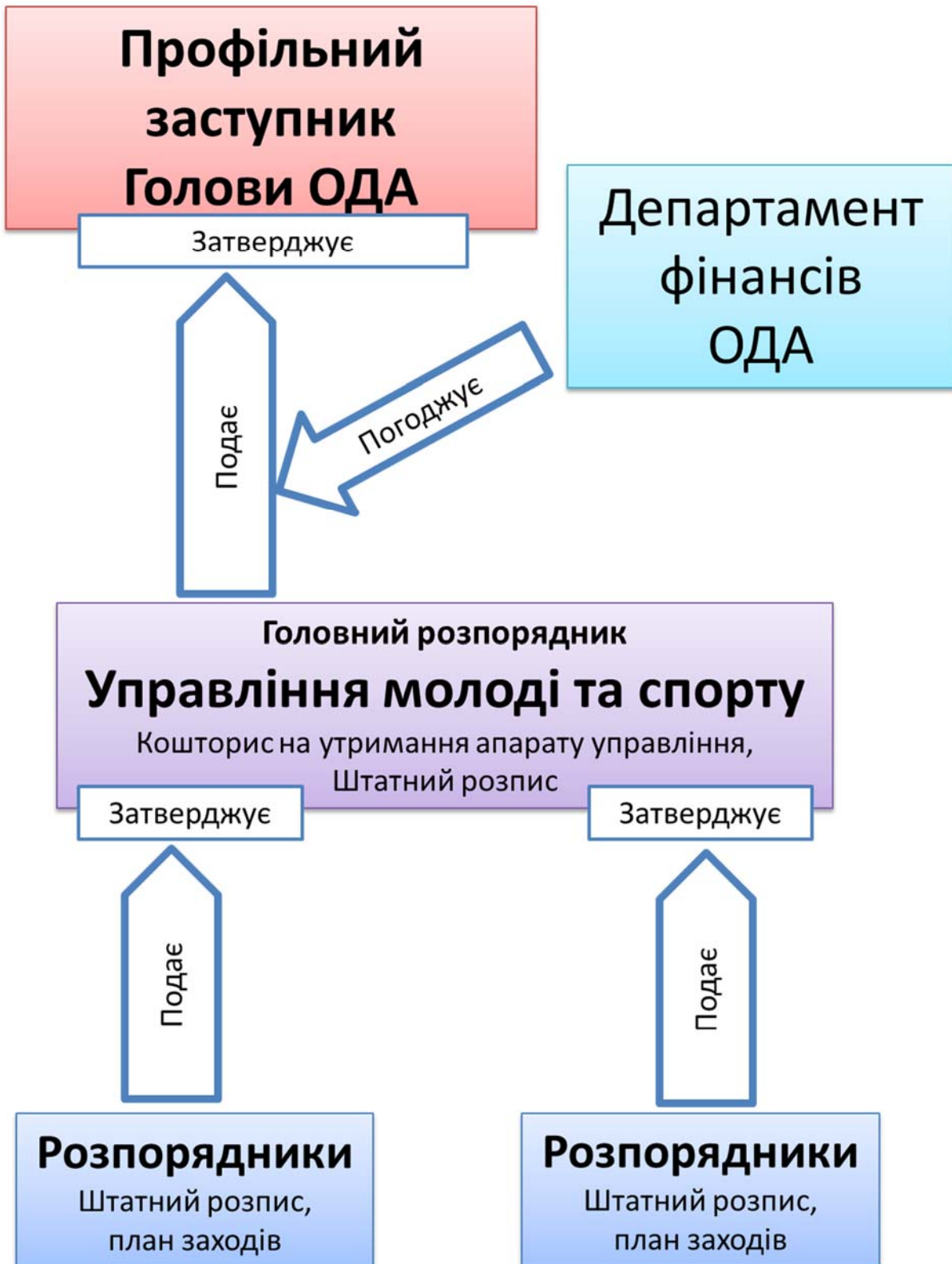
Статтею 22 Бюджетного кодексу України визначаються розпорядники коштів. На рівні державного бюджету – це Центральні органи державної влади. На місцевому рівні – це регіональні органи державної влади (обласні та районні державні адміністрації, ради та їх структурні підрозділи) та органи місцевого самоврядування – міста обласного підпорядкування, села, селища та об'єднані територіальні громади (ОТГ).

Увага! Особливістю бюджетного управління в державі є механізм розпорядників коштів різного рівня. Є головний розпорядник коштів і мережа розпорядників коштів нижчого рівня та отримувачів бюджетних коштів.

Простіше на прикладі. У Сумській області є Управління молоді та спорту. Це – головний розпорядник бюджетних коштів обласного бюджету. Начальнику управління підпорядковується ціла мережа закладів: Сумський обласний центр оздоровлення відпочинку та туризму, Школа вищої спортивної майстерності, кілька профільних спортивних шкіл тощо. Всього мережа налічує 14 установ.

Директори цих установ щопонеділка ходять в управління на апаратні наради. Ось вони і є розпорядниками коштів нижчого рівня.

Водночас, управління проводить конкурс проектів для Інститутів громадянського суспільства, які здійснюють діяльність у галузі молодіжної політики та патріотичного виховання. Організації, які виграли гранти жодним чином не підпорядковуються начальнику управління і на апаратки до нього бігати не повинні. Але за бюджетні гроші звітувати перед донором (управлінням) мусять і в казначействі реєструватись повинні. Ось вони і є отримувачами бюджетних коштів.

Увага! Головний розпорядник бюджетних коштів затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачами бюджетних коштів), якщо інше не передбачено законодавством (ч.5 ст. 22 Бюджетного кодексу України)

Таким чином, ми маємо майже середньовічний принцип: «Васал мого васала – не мій васал» .

Щоб ми правильно розуміли. В Україні є державне управління, а є органи місцевого самоврядування. Тому чиновники обласних і районних адміністрацій зарплати отримують з державного бюджету. А чиновники міськрад чи райрад – з місцевого. Виникають парадоксальні ситуації . Дві дівчини, з одного райцентру закінчили одну школу, потім один інститут, потім вивчились в одній групі в академії державного управління. Повернулися в рідний район і були призначені начальниками організаційних відділів. Одна – в райадміністрацію, інша – у районну раду. Рівні посади. Але в районній раді дівчина отримує у 1,5 рази більше. Бо надбавки та премії їй ідуть з місцевого бюджету. А у райадміністрації – з державного.

Тому. Штатний розпис, зарплати і премії управлінню молоді та спорту облдержадміністрації затверджує їх профільний заступник голови облдержадміністрації. Начальник управління з ним лише погоджує заходи своєї установи. Але він і тільки він несе відповідальність за прийняті рішення і фінансові зобов'язання.

У свою чергу вже начальник управління затверджує план-кошторис, директорам установ у своїй мережі розпорядників нижчого рівня.

У системі відносин між головним розпорядником коштів та розпорядником нижчого рівня можливі зловживання.

По-перше, розпорядники залежні. Проблема України у тому, що у нас часто змінюється влада на місцях. Коли міняється голова облдержадміністрації, заступники за законом автоматично подають у відставку. Новий голова обирає собі 4 -5 заступників. Ці люди не є розпорядниками коштів, але можуть змусити підлеглих вчиняти протиправні дії, самі при цьому не несучи жодної відповідальності. Зручно, правда? Теж саме і в органах місцевого самоврядування. Заступник мера змусить розпорядника коштів вкласти гроші у якийсь об'єкт. Розпорядник проводить фінансування за сумнівною процедурою, а зиск (відкат) може отримати заступник. Наприклад, директорів міських лікарень змушують купувати якусь пілюлю чи вакцину виключно у фірми «Роги та копита». А якщо щось спливе – відповідатиме розпорядник, а не мер чи його зам.

Коли десь змінюється влада – то будується своєрідна система васалітету. Ось, наприклад:

Ну чим не середньовіччя! «Король» зверху. У нього кілька «герцогів». У «герцогів» у васалах – свої «барони». У «баронів» – «рицарі». У «рицарів» у «кріпацтві» – безліч бюджетників.

Розпорядники коштів нижчого рівня законом не зобов'язані оприлюднювати свої бюджети. Головний розпорядник коштів може передати бюджетні асигнування мережі установ і організацій. І без спеціальних знань та спеціальної інформації фактично неможливо з відкритих джерел дізнатися, куди саме йдуть кошти. А установ так багато, що ви заморитесь усі їх

моніторити. У середньому обласному центрі мережа комунальних підприємств, установ та закладів складає кілька сотень.

Тому у нашій державі при зміні влади усю систему лихоманить. Новопризначений заступник облдержадміністрації намагається поміняти головних розпорядників на своїх (або приручити нинішніх). А ті у свою чергу – розпорядників нижчого рівня – директорів установ, головних лікарів.

І ще приклад відносин між розпорядниками різних рівнів.

У системі освіти в державному бюджеті на 2017 рік на КФК 0942 «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики» позначено близько 19,5 млрд. гривень. Це фінансування усіх вишів держави у системі освіти, крім Національного університету імені Т.Г.Шевченка, який фінансується окремим рядком. Ця інформація доступна, і показана окремим рядком у державному бюджеті.

Але ми бачимо, що видатки розписані до загального і спеціального фондів. Із 19,5 млрд. трошки більше 12 мільярдів – у загальному фонді. І майже 7,5 мільярдів – у спеціальному. У чому річ?

Завжди у бюджеті ви зустрінете загальний і спеціальний фонд. Так ось.

Загальний фонд – це кошти, які призначені Міністерству освіти з бюджету. Тобто, з наших податків. Спеціальний фонд – це кошти, які виші заробляють самі на платних послугах.

Якщо ваш син бюджетник навчається в Могилянці і вчиться добре – він отримує стипендію, а його викладачі зарплату – із загального фонду. А за гуртожиток йому платите ви – у спеціальний фонд. Хоча у загальний фонд платите теж ви – через сплату податків.

Але що ми бачимо, глянувши на 224 рядок у Державному бюджеті? Лише загальну суму коштів на вищу освіту держави.

Далі ми можемо оцінити: 800 мільярдів бюджет України – і менше 20 мільярдів на вищу освіту. Менше 2,5%.

Міністерство є головним розпорядником коштів. Вищі навчальні заклади – розпорядники коштів нижчого рівня.

На сайті головного розпорядника – лише перелік вишів. Але ми не маємо відповіді на питання – скільки кожен із них отримує видатків з бюджету?

І про те, як з цим боротися – далі.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ БЮДЖЕТІВ

Кожен в міру розуміння працює на себе, а в міру не розуміння – на того, хто розуміє більше.

Для чого саме тобі аналізувати бюджет?

Є три основних відповіді на це питання, з них і витікають три основні мотивації.

1. Щоб зрозуміти, куди саме йдуть твої податки і куди вони, чомусь, не йдуть.
2. Щоб зробити антикорупційне розслідування.
3. Щоб показати, де саме гроші бюджету використовуються неефективно, і запропонувати використати їх більш раціонально.

Перший пункт – він більше для початківців. Про тих, хто просто хоче більше знати про бюджет і його використання. Але це похвально, бо коли нами рухає цікавість, ми досягаємо найбільших результатів. Не бійтеся бути початківцем і задавати “дурні” питання – ви маєте на це повне право платника податків. Бо, навіть якщо ви ніде офіційно не працюєте, ви все одно платите 20% ПДВ з кожної своєї покупки в магазині чи аптеці.

Другий пункт потребує вже певної підготовки, проте не такої вже і складної. Як кажуть, не боги знаходили і добували глину. Зараз можливості для антикорупційних розслідувань стали значно ширшими, ніж ще чотири роки тому. Уявіть собі, всього чотири роки тому

- єдиний реєстр юридичних осіб був закритим,
- замість ProZorro (не кажучи вже про його професійний модуль аналітики) був платний (!) Вісник державних закупівель,
- про рух коштів по єдиному казначейському рахунку знав лише голова Держказначейства (а зараз це все доступно кожному на порталі Є-data),
- були лише паперові декларації для чиновників, які ніхто особливо не аналізував
- про електронні сервіси Мін’юсту можна було лише мріяти.

Тому, шлях антикорупціонера зараз відкритий для кожного, і навіть не обов’язково робити це професією. Якщо кожен активний громадянин раз на місяць дослідить пару закупівель всього однієї організації, місця для корупції в Україні стане значно менше! А якщо на якомусь етапі на розслідування від громадянського суспільства почнуть звертати увагу і правоохоронні органи, через кілька років ми побачимо, як вільно задихає наша країна!

Третій пункт підходить для тих, хто любить вирішувати проблеми переговорами, а не битвою. Якщо ви маєте гарну ідею і хочете, щоб вона найшла втілення саме у вашому місті і саме за гроші платників податків, то у вас лише один шлях – стати “ногами” для своєї ідеї і лобювати зміни до бюджету. Але на цьому шляху вас чекає стандартна перепона – стара, як світ, відповідь чиновника “Грошей у бюджеті нема!”. І більшість людей на цьому місці опустить руки і здасться, а ще гірше – розлютиться. Цього робити не варто! Адже ви знаєте справжнє кунг-фу – ви вмієте читати і аналізувати бюджет. Якщо зроблений вами аналіз покаже, де саме гроші бюджету використовуються неефективно, або навіть прямо крадуться – ви матимете моральне право сказати: “Ось де лежать гроші на реалізацію моєї ідеї”. Адже, нагадаю, бюджет – це ваші податки, а чиновник, що їх розподіляє або використовує – це всього-навсього найнятий вами менеджер. І чим більше ви платите податків, тим більше ваше моральне право вимагати більш раціонального їх використання.

ЯК АНАЛІЗУВАТИ БЮДЖЕТ?

«Фінансисти вам брешуть. Насправді, бюджет – це просто!»

(с) Цитати великих аналітиків

1. Щоб аналізувати бюджет, треба його знайти. Так, він є в Інтернеті. Якщо потрібного вам бюджету немає в Інтернеті, пишуть інформаційний запит.

2. Бюджет – це не проект космічного корабля і не магія, це файл. Вірніше, кілька файлів – таблиці самого бюджету та текст пояснювальної записки до нього. Хто бачив хоч пару разів Excel, того бюджет не злякає.

3. Бюджет (його видаткова частина) розписаний по головним розпорядникам, а значить – по галузям. Не читай те, що тобі не потрібно – шукай одразу потрібний розділ. Хочеш знати, скільки твоїх податків пішло на школи – дивись освіту, скільки на лікарні – шукай медичну галузь. Не будь лохом, юзай Ctrl+F ;-)

4. Бюджет має багаторівневу структуру. Як дерево. Як сайти. Як папки на твоєму компі. Наприклад, бюджет галузі освіта містить видатки на школи, садочки, позашкільні заклади і т.п.

Хочеш знати, скільки грошей пішло на конкретну школу? Це легко дізнатися – шукай бюджет галузі «Освіта» в Інтернеті. Немає в Інтернеті?? Це публічна інформація – пиши запит про публічну інформацію до управління/департаменту освіти, і тобі його нададуть. Хоч на імейл, хоч паперовий (нащо тобі паперовий??). Заразом можеш дати пендаля тим, хто не виклав бюджет галузі в Інтернет.

Отримав бюджет галузі – читай його, шукай потрібну школу/садок/позашкільний заклад. Так само через запит ти можеш отримати кошторис і самої школи. Детально розписаний. І пояснити всім, що скидатися на крейду не треба – ось вона є в бюджеті. Оплачена з твоїх податків.

5. «Бюджет не резиновий!» - цю мантру ми чуємо від чиновників, депутатів, фінансистів всіх рівнів. Це напівправа. Так, гроші, як і інші ресурси не є нескінченними. І бюджет таки не резиновий. Усі хотєлки в нього ніколи не запхнеш. Априорі. Проте, бюджет дуже часто (та кому я брешу? Завжди!) нераціонально розподілений. В ньому завжди є і видатки, які можна було б замінити на більш доцільні, а дуже часто є і такі видатки, на яких хтось заробляє собі налічку під диван.

6. Хочеш велодоріжки, скейт-парк, молодіжний центр чи нових траліків за свої податки? Учися читати бюджет. Покажи чиновнику, де в бюджеті ЦЬОГО року є гроші на те, що хоче громада чи її окрема частина. Лобіюй зміни, які тобі потрібні. Не опускай руки – це діє.

7. Навчився читати бюджет? Зміг сам зробити аналіз? Навіть домігся потрібної громаді зміни бюджету? Вітаю, ти тепер впливова людина у своєму місті! Не забудь навчити цього кунг-фу своїх знайомих. Чим більше людей дізнаються, що бюджет – це просто, тим більше він буде схожий на волю громади, а не набір корупційних інтересів депутатів чи чиновників. Адже, нагадаю, бюджет – це ТВОЇ ПОДАТКИ.

При аналізі бюджетів необхідно враховувати основні «стовпи» бюджетної політики, закладені в бюджетному кодексі.

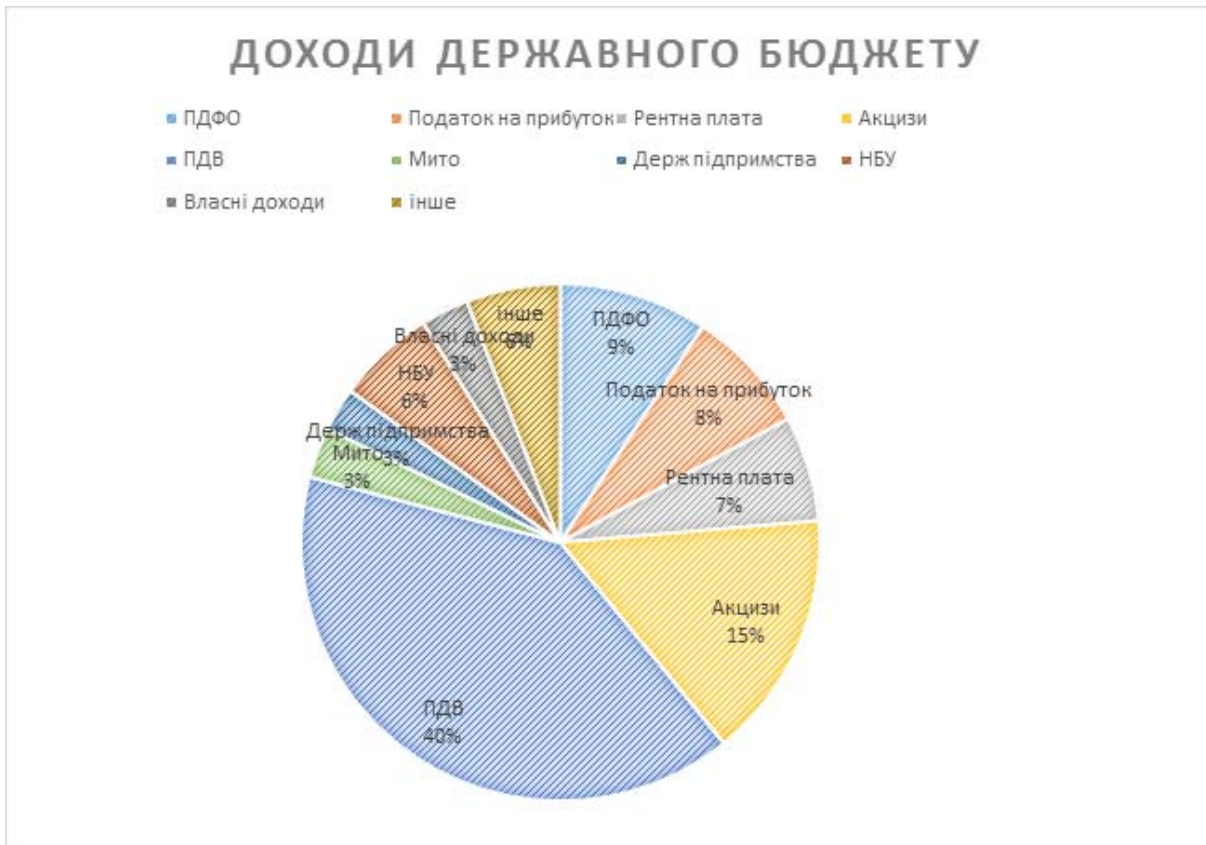
Для якісного аналізу бюджетів ми пропонуємо метод наблизень.

Наближення 1. Загальний погляд на Державний бюджет

Згідно Бюджетного кодексу, Державний бюджет України на наступний рік приймається до 25 грудня року поточного. Причому перше читання має пройти ще у вересні. Проте, рідко коли в Україні бюджет приймається вчасно.

Бюджет складається з дохідної та видаткової частин.

Доходи державного бюджету:

Як бачимо, у дохідну частину бюджету скидаємося ми. Головний податок – це податок на додану вартість. Цей податок ми бачимо у кожному чеці, квитку, рахунку.

Інші податки – теж сплачуємо ми, рента за видобування корисних копалин – теж наша спільна власність.

Ми з упевненістю заявляємо, що вкрасти з державного бюджету після введення ProZorro стало важче, проте можливо. Легше красти гроші ще на підході до державного бюджету. Наприклад:

Як вкрасти 74 мільйони гривень на відшкодуванні ПДВ?

Я – зицпредседатель Фунт. Я всегда сидел. Я сидел при Александре Втором "Освободителе", при Александре Третьем "Миротворце", при Николае Втором "Кровавом". При Керенском я сидел тоже. При военном коммунизме я, правда, совсем не сидел, исчезла чистая коммерция, не было работы. Но зато как я сидел при НЭПе! Как я сидел при НЭПе! Это были лучшие дни моей жизни.

"Золотой теленок"

За часів президентства Віктора Януковича у Сумах фіктивна фірма «Сумиавтогаз» отримала від держави 74 мільйони гривень повернутого ПДВ. Це відбулося у 2012 році, коли казначейські платежі стояли, а найбільші підприємства міста по півроку чекали відшкодування ПДВ.

У вересні та жовтні 2012 року підприємство подало дві заявки на відшкодування ПДВ до Сумської податкової – на 39 та 35 млн гривень. І вже за місяць отримало всі погодження. Хоча, зазвичай після таких заяв відбувається ретельна перевірка підприємства.

Насправді всі операції підприємства були фіктивними, воно не здійснювало господарської діяльності, а тим паче експорту на такі значні суми. Класична фірма «Рога і копита».

Після того як «Бюро аналізу політики» розкрило цю аферу, було заарештовано двох директорів ТОВ «Сумиавтогаз» Дмитра Ліскова та Павла Запаріна. Відомо, що Запарін знайшов роботу «директора» із зарплатою у 800 грн на місяць по оголошенню. Гроші з рахунків підприємства були зняті у перший же день його «роботи».

До кримінальної відповідальності не притягнуто жодного із реальних учасників афери: посадовців сумської податкової, казначейства, Міністерства доходів і зборів. Одна із рядових співробітниць сумської податкової була притягнута до дисциплінарної відповідальності та звільнилася.

Колишній Міністр доходів і зборів Олександр Клименко оголошений в розшук. Зараз він живе в Москві і фінансує в Україні партію «Успішна країна». Можливо в тому числі і за рахунок коштів, вкрадених через «Сумиавтогаз».

Бардак на митниці, тіньові оборудки зі спиртом віднімають з дохідної частини державного бюджету щонайменше 200-300 мільярдів щороку.

Цю частину корупції можна побороти, лише розслідуючи роботу митниць та податківців.

У кожному бюджеті є доходи і видатки. Різниця між ними в сторону збільшення видаткової частини – це дефіцит бюджету. Різниця в іншу сторону – профіцит.

Аналізуючи бюджет, слід дивитися не пояснювальну записку (казку), а додатки. Із сухими цифрами.

Дохідна частина будь-якого бюджету – це завжди додаток №1. Видаткова частина по головним розпорядникам – додаток №3.

РОЗПОДІЛ
видатків Державного бюджету України на 2017 рік

(тис. грн.)

Код програми класифікації видатків та кредитування державного бюджету	Код функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету	Найменування ігрово з відомчою і програмною класифікацією видатків та кредитування державного бюджету	Загальний фонд					Спеціальний фонд					Разом:
			Всього	видатки спеціальних	оплата праці	комунальні послуги та енергоносії	видатки розливу	Всього	видатки спеціальних	оплата праці	комунальні послуги та енергоносії	видатки розливу	
Всього:			739 707 337,3	698 708 515,9	104 900 559,0	5 974 797,6	39 498 821,4	60 418 918,5	31 959 975,6	2 509 063,4	1 312 307,1	28 458 942,9	800 126 255,8
3400000		Міністерство молоді та спорту України	2 006 053,6	1 878 360,8	393 939,5	3 983,8	127 692,8	250,0				250,0	2 006 303,6
3401000		Апарат Міністерства молоді та спорту України	2 006 053,6	1 878 360,8	393 939,5	3 983,8	127 692,8	250,0				250,0	2 006 303,6
3401010	1040	Керівництво та управління у сфері молоді та спорту	42 901,4	42 133,4	31 884,0	1 056,7	768,0						42 901,4
3401040	1080	Фундаментальні та прикладні наукові дослідження у сфері молоді та спорту	6 160,9				6 160,9	250,0				250,0	6 410,9
3401060	0990	Методичне забезпечення у сфері спорту	1 095,3	1 095,3	831,0	36,5							1 095,3
3401070	1040	Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій	27 500,0	27 500,0									27 500,0
3401110	0810	Розвиток спорту інвалідів та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	319 556,1	300 023,1	78 705,7	120,7	19 533,0						319 556,1
3401120	0810	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	329 912,7	329 912,7									329 912,7
3401220	0810	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	1 088 976,6	1 003 976,6	282 518,8	2 769,9	85 000,0						1 088 976,6
3401280	0810	Фінансова підтримка громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування	46 548,0	46 548,0									46 548,0
3401320	0810	Підготовка і участь національних збірних команд в Олімпійських, Юнацьких Олімпійських, Весняних та Європейських іграх	143 402,6	127 171,7			16 230,9						143 402,6

Дивимось. Доходи бюджету 2017 року трошки більші за 731 мільярд. А видатки – більші за 800 мільярдів. Дефіцит державного бюджету – майже 69 мільярдів гривень. Відсотки можете порахувати самі.

Ми навіть можемо порівняти бюджет України з бюджетом сусідньої Польщі. У них у 2017 році – 85 мільярдів євро. У нас 29 мільярдів. З більшою територією та населенням.

Ви можете прогулятися по додаткам. Цікавий додаток №6. Він показує, дотації та субвенції. Ви можете глянути на тих, хто дотує бюджет (реверсна дотація), а хто з державного бюджету отримує. Ви можете глянути освітню субвенцію, знайти ваше місто/область. І потім подивитися в місцевий (свій) бюджет. Вони мають бути тотожними.

Міжбюджетні відносини

Є кошти, що виділяються у регіони з Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). Раніше це була корупційна схема. Ви могли купити субвенцію за прикладом “увечері стільці – вранці гроші”. Все було просто. Ви малюєте об’єкт. Калькулюєте його, ви реконструюєте чи будете об’єкт так, щоб “відбити” відкат і ще й самому на ньому заробити. Таким чином вимивалися мільярди.

ДФРР теж ділився за регіональним принципом. У 2013 році маленьке Єнакієво отримало субвенцій більше, ніж Полтавська та Сумська області разом узяті.

Зараз кошти ДФРР надходять до областей за формулою. У відповідності до кількості населення. На центральному рівні корупційну складову зняли. Проте, можливі корупційні прояви на рівні області. Адже кошти, що виділяються в кожну область складають від 100 до 400 мільйонів гривень. І це завжди ласий шматок для корупціонерів.

Аналіз конкурсу видатків у ДФРР – цікава тема. Проте, система виписана так, що ви чітко бачите:

- хто в комісії (кількісний склад і посади членів комісії);
- об’єкти, подані на конкурс, їх географічну та галузеву складову;

- ви зможете порівняти, які об'єкти виграли, з яких міст чи громад, які суми, який їх власний внесок тощо.

Тобто, конкурс цілком відкритий для якісного аналізу.

Ще у державному бюджеті є "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій" за програмою КПКВК 3511210. Програмою передбачено фінансування на 2017 рік у розмірі 4 мільярди гривень. Причому, прописано так, що кошти розподіляються Постановою КМУ за погодженням Бюджетного комітету ВРУ. Це приклад політичної корупції. Ці кошти розподіляються Кабміном на округи депутатів-мажоритарників. За словами інсайдерів – за "правильне" голосування. Причому, 1,5 мільярди виділяються із загального фонду (тобто їх уже поділили), а 2,5 мільярди – зі спеціального (тобто їх у бюджет іще треба заробити). А значить, до наступної "роздачі" депутати будуть "поміркованими".

Субвенції чесні і "ручні"

Субвенції бувають чесними і «ручними». Медична та освітня є чесними, бо вони розраховуються за формулою, яку можна знайти у відповідних постановках Кабміну (дивися ДОДАТКИ 1,2). А от субвенції на соціально-економічний розвиток є «ручними», бо надходять внаслідок політичних домовленостей і навіть політичної корупції.

Наприклад: депутат урядової більшості за лояльне голосування за законопроекти Кабінету Міністрів «вибиває» десяток мільйонів гривень на соціально-економічний розвиток місцевих бюджетів, що входять в його округ. Всі об'єкти, куди спрямовуються кошти, прописуються в Постанові Кабінету Міністрів.

І тут є різні варіанти розвитку подій. Розглянемо на прикладі народних депутатів від Сумщини.

Чорний сценарій

Ігор Молоток (округ м. Шостка та м. Конотоп) має наближене до нього підприємство "Харківенергоремонт", що орендує ТЕЦ у Шостці. В рамках інвестиційної програми ТЕЦ зобов'язана проводити реконструкцію тепломереж і це закладено в тариф за опалення, який сплачує населення міста. Ігор Молоток любить виділення коштів з державного бюджету на реконструкцію тепломереж в м. Шостка. При цьому реконструкцію за бюджетні кошти здійснює фірма, засновником якої є його батько.

Допустимий сценарій

Олег Медуниця (округ м. Суми) любить субвенції на енергозбереження шкіл, комплексні споруди для молоді, закупівлю спорядження для Центру дозвілля молоді. Саме відповідні школи та установи проводять закупівлі за кошти з державного бюджету чим нівелюється ризик корупційних дій.

Абсурдний сценарій

Микола Лаврик (округ з центром у м. Ромни) у Постанові Кабінету Міністрів прописує об'єкти у всіх сільських радах у його окрузі. Оскільки сільського населення в окрузі багато, а кошти все ж обмежені, то виходить кожному по крихті: одним газонокосарку в школу, іншим дитячий

майданчик, комусь комплект класних дошок. Уявіть собі, збираються всі міністри України і всі разом вирішують... в яку школу купити газонокосарку, а в які сільраді двері поремонтувати. Питання, яке мали б вирішувати депутати сільської ради, вирішується на найвищому державному рівні.

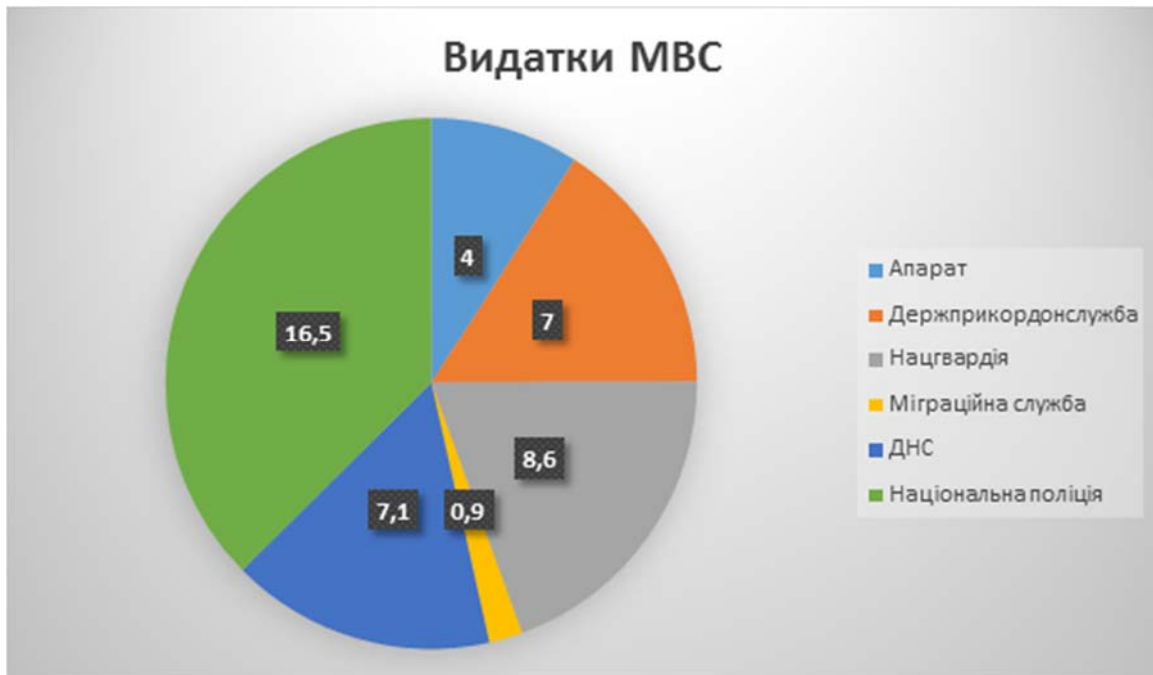
В цілому субвенції на соціально-економічний розвиток є злом і елементом політичної корупції та способом за бюджетні кошти підкуповувати лояльність депутатів та їх виборців. Але виборці, які обрали депутатом опозиціонера так-само сплачують податки нічим не гірші за інших. Однак, на їх місцеві бюджети субвенції на соціально-економічний розвиток, як правило, не надходять, а якщо і надходять, то у значно менших обсягах.

Розподіл видатків держбюджету описаний в додатку №3 до нього. Всього вони складають 739 млрд. грн.

На першому місці з них – видатки на соціальну політику – 152,4 млрд. (з яких 141 млрд. – погашення дефіциту пенсійного фонду). Потім обслуговування державного боргу (111 млрд). Субвенції місцевим бюджетам (без медичної і освітньої) – 129 млрд. грн. І лише на четвертому місці – видатки на Міністерство оборони – 62 млрд. грн. І це у державі, яка веде війну!

Часто у ЗМІ спекулюють сумою видатків на Міністерство внутрішніх справ – 44,4 млрд. грн. Мовляв, «Караул! Ми будемо поліцейську державу!». При цьому забувають вказати, що до системи МВС, окрім Національної поліції, входять також Національна Гвардія України, Державна прикордонна служба, Державна служба з надзвичайних ситуацій.

Також популярні спекуляції на видатках на утримання Верховної Ради. Однак у загальнонаціональному масштабі вони доволі скромні – 1,1 млрд грн. Це становить 0,001% державного бюджету. А от соціальні видатки, особливо на дотацію пенсійного фонду, дійсно критичні. І навіть якщо розігнати всіх депутатів Верховної Ради України і взагалі ліквідувати законодавчий орган, а всі ці витрати спрямувати на виплату пенсій для 12 млн. пенсіонерів в Україні, то вона збільшиться на 7 грн. 63 копійки в місяць.

На Державне управління справами витрачається 1,8 млрд. грн. Сюди входить обслуговування діяльності Адміністрації Президента, підготовка кадрів з державного управління, медичні та санаторні заклади, а також реставрація Маріїнського палацу.

Видатки на Господарсько-фінансовий департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України складають 1,3 млрд. Далі йдуть Верховний суд України – 986 млн. грн., Міністерство енергетики та вугільної політики – 2,2 млрд. грн. (з яких 870 млн. на підтримку збиткових шахт.), Міністерство економіки – 1,8 млрд. грн тощо. Усіх розпорядників коштів надто багато для невеликої методички. Самостійно їх можна знайти у додатку №3 до державного бюджету.

Наближення 2. Визначення розпорядників коштів на рівні Державного бюджету

Знайшовши в Інтернеті державний бюджет України на поточний рік, шукаємо в ньому додаток, який має назву “Розподіл видатків державного бюджету”, зазвичай це Додаток 3. Якщо вас цікавить конкретна галузь – медицина, освіта чи молодь, шукайте в документі відповідне міністерство. Для пошуку в документі є чарівна комбінація Ctrl+F.

РОЗПОДІЛ видатків Державного бюджету України на 2017 рік													(тис. грн.)
Код програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету	Код функціональної класифікації видатків та кредитування державного бюджету	Найменування ліній і відомчих і програмно-класифікаційних видатків та кредитування державного бюджету	Загальний фонд					Спеціальний фонд					Разом:
			Всього	видатки споживання	з них:		видатки розвитку	Всього	видатки споживання	з них:		видатки розвитку	
					оплата праці	коштовані послуги та енергоносії			оплата праці	коштовані послуги та енергоносії			
Всього:			739 707 337,3	698 708 515,9	104 900 559,0	5 974 797,6	39 498 821,4	60 418 918,5	31 959 975,6	2 509 063,4	1 312 307,1	28 458 942,9	800 126 255,8
Міністерство молоді та спорту України			2 006 053,6	1 878 360,8	393 939,5	3 983,8	127 692,8	250,0				250,0	2 006 303,6
2401000 Апарат Міністерства молоді та спорту України			2 006 053,6	1 878 360,8	393 939,5	3 983,8	127 692,8	250,0				250,0	2 006 303,6
3401010	1040	Керівництво та управління у сфері молоді та спорту	42 901,4	42 133,4	31 884,0	1 056,7	768,0						42 901,4
3401040	1080	Фундаментальні та прикладні наукові дослідження у сфері молоді та спорту	6 160,9				6 160,9	250,0				250,0	6 410,9
3401060	0990	Методичне забезпечення у сфері спорту	1 095,3	1 095,3	831,0	36,5							1 095,3
3401070	1040	Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій	27 500,0	27 500,0									27 500,0
3401110	0810	Розвиток спорту амальді та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	319 556,1	300 023,1	78 705,7	120,7	19 333,0						319 556,1
3401130	0810	Підготовка і участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	329 912,7	329 912,7									329 912,7
3401220	0810	Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	1 088 976,6	1 003 976,6	282 518,8	2 769,9	85 000,0						1 088 976,6
3401280	0810	Фінансова підтримка громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування	46 548,0	46 548,0									46 548,0
3401320	0810	Підготовка і участь національних збірних команд в Олімпійських, Юнацьких Олімпійських, Веселітніх та Європейських іграх	143 402,6	127 171,7			16 230,9						143 402,6

На скріншоті вище наведено частину видатків державного бюджету України на 2017 рік, а конкретніше – видатки на Міністерство молоді та спорту України. Про що нам кажуть сухі цифри, зазвичай зрозумілі лише фахівцям? Зокрема, про те, що у 2017 році на це міністерство передбачено трохи більше 2 мільярдів гривень наших податків. А ще для уважного спостерігача стає очевидним, що згадане міністерство хоч і містить у своїй назві слово “молодь”, проте майже не здійснює видатків на молодіжну політику – з 2 мільярдів загального бюджету міністерства на код КПК 3401070 “Здійснення заходів державної політики з питань молоді...” передбачено всього 27,5 мільйонів (~1,3%), 100% яких є видатками споживання, жодних видатків розвитку не передбачено. Тобто Мінмолодьспорт – це насправді Міністерство спорту, бо найбільша частина видатків (фактично половина) йде на КПК 3401220 “Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту”, а молодь до цього міністерства “пристібнули” за залишковим принципом. Перевірте у своїй області чи місті – там ситуація дуже схожа. Фактично, держава Україна зараз не здійснює молодіжної політики взагалі.

Якщо робити аналіз державного бюджету на прикладі молодіжної політики, одразу постає кілька питань:

- із загальної суми видатків по КПК 3401070 “Здійснення заходів державної політики з питань молоді та державна підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій” у 27,5 млн грн яка частина йде на адміністративні витрати?

- 2) як розподіляється ця сума по різних областях України? Чи є це розподіл формульним, прив'язаним до кількості населення, чи "ручним"?
- 3) на які саме заходи і на підтримку яких саме організацій будуть витрачені ці 27,5 млн? Чи є відкритий конкурс таких організацій, чи вони обираються вручну серед наближених до міністра?

Висновок: Як і у інших галузях, первинний аналіз бюджету Мінмолодьспорту (у межах Державного бюджету) дає лише приблизне уявлення про стан фінансування галузі, ефективність та результативність управління фінансовими ресурсами.

Що можна зробити, щоб отримати відповіді на свої запитання? Перш за все, можна спробувати знайти на них відповіді у відкритих джерелах, а якщо їх там немає – зробити запити на інформацію. Зокрема, на питання про конкурс громадських організацій легко знайти відповідь безпосередньо на сайті Мінмолодьспорту (<http://dsmsu.gov.ua>). Є там, як і передбачає закон, інформація про закупівлі. Щоправда, у 2017 році це вже не план закупівель, а просто посилання на закупівлі міністерства у системі ProZorro. А от детального кошторису Мінмолодьспорту з розписом видатків по різних кодах бюджетної класифікації нам знайти не вдалося.

Що потрібно зробити перш за все? Зробити запити на інформацію до розпорядників коштів нижчого рівня в частині, що стосується їх бюджетних розписів та планів бюджетних асигнувань.

У випадку недостатності наданої інформації «бомбардувати» відомство уточнюючими запитами до повного вашого розуміння бюджету.

Такі запити можна підготувати по більшості галузевих відомств. У наступному розділі є детальніші пояснення щодо підготовки інформаційних запитів.

Наближення 3. Місцеві бюджети

Щоб здійснити аналіз місцевого бюджету, зробимо це по якійсь із галузей, а вірніше по галузі Молодь/спорт, як ми і робили це в попередніх розділах. Переглядаємо обласний бюджет цієї галузі у загальному розписі бюджету (орієнтуємося на галузь "Молодіжна політика/фізична культура і спорт", головний розпорядник "Управління молоді та спорту"). Визначаємо, який відсоток із усього бюджету йде на фінансування галузі. Наприклад, Сумський обласний бюджет. Шукаємо додаток 3 "Видатки", а також нас може зацікавити додаток 7 "Розподіл видатків по цільовим програмам"

Щоб більш повно розуміти картину, робимо порівняльний аналіз із сусідніми областями. Краще порівнювати з областями зі схожою структурою – по кількості населення, кількості наданих субвенцій тощо. Аналізуємо: більший-менший порівняльний відсоток.

Для початку визначаємо який відсоток із усього бюджету йде на галузь "Молодь/спорт".

Так, якщо видаткова частина бюджету Сумської області складає 6027,8 млн.грн., то видатки по управлінню молоді (як по головному розпоряднику) становлять 36,7 млн.грн., або 0,6%.

Якщо ж подивитися на рівень фінансування галузі саме на програмне забезпечення (тобто кошти, що виділяються саме на заходи), то із загального обсягу видатків на програми, а це 438,5 млн.грн., на програми пов'язані з реалізацією напрямків молодіжної політики і спорту передбачено 13,3 млн.грн., або 3%.

Як НЕ треба публікувати бюджети

Бюджет Сумської області на 2017 рік, як і має бути, опублікований в Інтернеті. Здавалося б – вимоги закону дотримані – чого вам ще? Але якщо ви перейдете за посиланням, в ньому ви побачите pdf-файл рішення Сумської обласної ради “Про бюджет Сумської області на 2017 рік” і в ньому ж додатки до рішення – тобто сам бюджет. Сканований і зібраний в pdf. 88 сторінок, Карл! Хтось може зрозуміти логіку дій людини, яка спочатку роздрукувала додатки до бюджету з Excel, потім півдня совала 88 сторінок в сканер, а потім ще півдня збирала скановані сторінки в один pdf-файл? І все це замість того, щоб просто прикріпити на сайт два документи – текст рішення ради та власне саму таблицю бюджету в її оригінальному вигляді, не роблячи жодних зайвих рухів!

А найцікавіше те, що це робила навіть не одна людина – якийсь начальник дав розпорядження викласти бюджет в Інтернет в такому корявому вигляді, хтось виконав дурний наказ сканувати папірці, а хтось третій, не вагаючись, рішуче виклав цей абсурд в Інтернет.

Якщо саме ви колись відповідатимете за публікацію бюджету в Інтернеті, будь ласка, не робіть так!

Це Петя.

**Петя півдня сканував
88 сторінок бюджету,
а потім виклав скани
в Інтернет, замість
того, щоб просто
викласти xls-файл.**

**Петя – рагуль.
Не будь, як Петя.**

Тепер порівнюємо загальний і спеціальний фонди. Звертаємо увагу на відсоток адміністративних витрат у структурі бюджету (це статті: Фонд оплати праці та комунальні послуги та енергоносії). Для чого? Ми чітко бачимо, що лівова частка усіх бюджетів – це адміністративні витрати, або бюджет споживання.

Так, з 36,7 млн. грн. із загального бюджету галузі лише 13,3 млн.грн.ідуть на програмні заходи (або 36,2 %), решта коштів іде на адміністративні витрати (13,6 млн.грн. (36,5%) – лише на оплату праці), у тому числі на утримання підвідомчих установ.

Примічаємо усі підозрілі або незрозумілі нам видатки, задля того, щоб у цьому місці «копнути» глибше. Тобто, мовою детективів – «визначаємося із версіями».

Так, наприклад (виключно на нашу думку) підозрілими/незрозумілими статтями у Сумському обласному бюджеті в галузі Молодь/спорт будуть наступні:

1315060 – інші заходи з розвитку фізичної культури і спорту 1,7 млн. грн. Що це за інші заходи, з яких 0,4 млн. грн. це фонд заробітної плати? Неясно.

1315032 – фінансова підтримка ДЮСШ та ФСТ 2,2 млн. грн. Цікаво, куди будуть витратитися 2,2 млн. грн. передбачені на фінансову підтримку, якщо на утримання ДЮСШ за кодом 1315031 передбачено 13,1 млн.грн.??

1313160 – оздоровлення та відпочинок дітей 1,0 млн. грн. Цікаво, що у першому варіанті бюджету по цій статті проходили кошти у сумі 5,0 млн. грн. Код (напрямок) достатньо зрозумілий – оздоровлення дітей, тобто придбання путівок. Проте, чому управління не провело тендер на всю суму? чому кудись перерозподілило ці гроші? ну і, врешті решт, на 1,0 млн.грн., що залишилися, теж має бути тендер. Тож є поле для діяльності.

Далі теж цікаво.

За кодом **1315062** передбачено 1,2 млн. грн. на **підтримку спорту вищих досягнень і організацій, які здійснюють фізкультурно-спортивну діяльність в регіоні.** А уже наступною строчкою бюджету за кодом **1315050** передбачено 2,1 млн.грн. на **підтримку фізкультурно-спортивного руху.** В чому суттєва різниця? Куди будуть використовуватися кошти в таких обсягах?

1313500 – інші видатки 0,8 млн. грн. Судячи з того, що 0,6 млн. грн. з 0,8 йде на заробітну плату і комуналку, це утримання установи. Якої? чим вона займається? навіщо витратити майже 800 тис.грн.на її фінансування, якщо 600 з них іде її утримання?

1313141 – здійснення заходів та реалізація проектів за програмою “Молодь Сумщини” 2,6 млн. грн. Кошти програмні, і достатньо значні як для такої області як Сумська. Цікаво у головного розпорядника запитати календарний план та власне програму, аби бачити які можливості у молоді Сумщини долучитися до понад 2,5 млн.грн. бюджетних грошей.

Ми також можемо проаналізувати як розподіляються видатки в межах установ, підпорядкованих головним розпорядникам (тобто розпорядників інших рівнів) . Ну наприклад, в першому варіанті бюджету Сумщини по головному розпоряднику “Управлінню молоді та спорту” стоїть сума у 516,6 тис. грн. за КТКВК 1315061 “Здійснення діяльності центру ”Спорт для всіх” Всі кошти стоять на видатках споживання, при цьому лише 361,2 тис. грн. передбачено на оплату праці. Куди йде решта суми? на якісь інші адмін.послуги? Машина, канцелярка, орг.техніка. на що?

Щоб бачити більш повну картину ми можемо зробити офіційний запит на отримання інформації, в якому попросити інформацію щодо розподілу коштів не лише за КТКВК, але й за КЕКВ всередині установи, і, будучи уже грамотними “сищіками” зробити оцінку наскільки ефективно вони

використовуються. При цьому обов'язково запитуйте штатний розпис установи із зазначенням кількості фактично зайнятих посад і наявних вакансій. Бо 361 тис.грн. можна виплатити на зарплату 10 фахівців, які розвивають і "проштовхують" спорт в маси. А можна платити лише директору і водію)) Як розподіляються видатки в межах кожної установи по КФК та (особливо) КЕКВ?

В результаті – маємо первинне уявлення про структуру обласного бюджету і частку галузі в бюджеті.

Що потрібно зробити?

Потрібно зробити кілька запитів на інформацію.

УВАГА! Законодавством України, зокрема ч.5, ст. 6 Закону України про доступ до публічної інформації визначено:

Не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. При дотриманні вимог, передбачених частиною другою цієї статті, зазначене положення не поширюється на випадки, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочин

ПРИКЛАД ЗАПИТУ:

БЮРО АНАЛІЗУ ПОЛІТИКИ

Сумська обласна громадська організація

40000, м. Суми, Покровська площа, 6; т. 610-901; e-mail: bapsumy@gmail.com ; web: <http://politanalytk.com>

ЄДРПОУ: 34327921; п/р 26002324243 в АТ «Райффайзен Банк Аваль», МФО 380805

вих. № ___ від _____ 2017 року

Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації

40030, м.Суми, Першотравнева, 29

ЗАПИТ НА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Керуючись ЗУ «Про доступ до публічної інформації», прошу надати мені інформацію щодо підсумків обласного конкурсу проектів інститутів громадянського суспільства, фінансова

підтримка яким надається за рахунок коштів обласного бюджету у 2017 році із зазначенням назви інституту громадянського суспільства, назви проекту та обсяг коштів обласного бюджету, виділених на їх реалізацію.

Інформацію прошу надати в електронному вигляді на електронну пошту: barsumy@gmail.com

Контактний телефон: +380669901393 Рибалко Андрій Петрович

Звертаю Вашу увагу, що ненадання запитуваних документів/інформації є незаконною і має ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 212-3 КУпАП України та буде оскаржене в порядку, передбаченому чинним законодавством.

Також зазначаю, що ч. 3 ст. 22 ЗУ «Про доступ до публічної інформації» передбачено, що розпорядник інформації, який не володіє запитуваною інформацією, але якому за статусом або характером діяльності відомо або має бути відомо, хто нею володіє, зобов'язаний направити цей запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача.

З повагою,

Виконавчий директор
ГО "Бюро аналізу політики"

О.Е. Очкалов

Статтю 13 цього закону розпорядниками інформації визнаються (у тому числі) усі органи державної влади, місцевого самоврядування; УСІ розпорядники бюджетних коштів.

Тобто, на Ваш запит стосовно бюджетів обов'язково має бути надана відповідь.

Досвід однозначно показує: якщо ви неправильно поставите питання, ви отримаєте неправильну відповідь, тобто відписку. Питання у запиті мають бути сформульовані лаконічно, точно і по суті справи.

Для прикладу візьмемо Сумську область. Ось таким запитом було отримано інформацію про мережу розпорядників коштів Управління молоді та спорту Сумської ОДА.

У разі отримання збалансованої і точної відповіді на поставлені у запиті питання маємо наступне Наближення для аналізу.

Наближення 4. Визначення розпорядників коштів на місцевому рівні

У відповідь на запит про публічну інформацію (зразок якого наведено вище) ми отримали ось таку відповідь:

«Відповідно до ПРОТОКОЛУ №5 конкурсної комісії, на підставі підсумкових результатів оцінювання конкурсних пропозицій членами конкурсної комісії, пропозицій членів конкурсної комісії щодо обсягів виділення бюджетних коштів для виконання відповідних проектів визнали наступні проекти, що розроблені інститутами громадянського суспільства, проектами-переможцями Конкурсу з відповідною сумою коштів для їх фінансової підтримки у 2017 році:

№	Інститут громадянського суспільства (назва)	Назва проекту	Обсяг фінансування, грн.
	Сумська благодійна організація «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД»	«Ресоціалізація молоді Сумщини, що опинилася в конфлікті з законом»	24312,00
	Сумська благодійна організація «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД»	«Народжені з любов'ю...»	9054,00
	Сумська міська молодіжна громадська організація «Лицей»	«Суми Памп-Трек Батл 2017»	20000,00
	Громадська організація «Молодіжна педагогічна спілка»	«Табір Миру»	50000,00
	Громадська організація «МОЛОДІЖНИЙ АКТИВ КОНОТОПЩИНИ»	«Козацькі традиції – основа патріотичного виховання»	37440,00
	Сумський обласний комітет молодіжних організацій	Юнацький наметово-практичний патріотичний табір «Коловрат ім. Романа Атаманюка»	38700,00
	Сумська міська молодіжна громадська організація «Лицей»	Всеукраїнський танцювальний фестиваль «Люті танці»	42000,00
	СОМГО «Студентське братство Сумщини»	Всеукраїнський форум студентського самоврядування	50000,00
	Ямпільська районна молодіжна громадська організація «Патріотична Молодь Ямпільщини»	«Школа патріотів 2017»	23250,00
	Роменська міська молодіжна організація «Новий світ»	«Eco-Clean»	55520,00
	Сумський обласний осередок ВМГО «НОСУ»	Дослідницька експедиція «Абетка таємниць природи»	55440,00
	Сумський обласний комітет молодіжних організацій	«Патріотичний табір «Лицар честі» ім. Івана Євдокименка»	30840,00

Громадська організація «Молодіжна педагогічна спілка»	«Школа студентських ініціатив»	35450,00
ГО «Червоні вітрила»	«Повертайся живим»	37000,00
СОМГО «Студентське братство Сумщини»	Майстерня студентського лідера (МСЛ)	9200,00
Громадсько-молодіжне об'єднання «Ініціатива»	«Козацькими стежками від Груні до Дубовичів»	15990,00
Громадсько-молодіжне об'єднання "Ініціатива"	У кожнім «я» – частинка України	18490,00
Громадська організація «Молодіжна Педагогічна Спілка»	Сімейний фестиваль «Family day»	69450,00
Громадська організація «Всеукраїнська громадська організація «Молодий Народний Рух»	Історико-краєзнавча мандрівка: «І повіє огонь новий...»	22740,00
Сумська міська молодіжна організація «Сучасний формат»	Танцювальний фестиваль «Танець – моє життя»	27550,00
Громадська організація «Молодіжна педагогічна спілка»	«Місток поколінь»	38800,00
Громадська організація «Позиція молоді»	«Сумщина єдина»	20000,00
Громадська організація «Молодіжна педагогічна спілка»	Регіональний фестиваль молодіжної культури «Стихи улиц»	6000,00
Шосткинське міське товариство допомоги дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства «Турбота»	«Ми діти твої, Україно»	40000,00
Громадська організація «Рада молодих вчених»	«Твій професійний путівник»	30000,00
Громадська організація «Прогресивна молодь «Епіцентр»	Патріотичний розпис міст Шостка, Конотоп, Глухів, Кролевець	22000,00
Громадська організація "Соціальні ініціативи"	Крок у професійне майбутнє	47875,00
Сумський обласний комітет молодіжних організацій	Неформальна конференція громадських організацій	19000,00
Охтирська міська молодіжна організація «Українська соціал-демократична молодь»	«БУЗКОВИЙ ГАЙ»	5730,00
Громадсько-молодіжне об'єднання "Ініціатива"	«Охтирщина мистецька»	13178,00
Громадська організація «Молодіжна педагогічна спілка»	«Подих чистого повітря»	45000,00
Сумський обласний комітет молодіжних організацій	Адаптація студентів-першокурсників до громадської діяльності	25000,00

	Громадська організація «Рада молодих вчених»	«Я молодий – я мрію – я працюю»	30000,00
	Громадська організація «Позиція молоді»	Табір національно-патріотичного виховання «Козацький гарт»	35000,00
	Громадська організація «Позиція молоді»	Все починається з родини	27470,00
	Громадська організація «Позиція молоді»	II Міжнародна студентська конференція «Студентське самоврядування європейського типу»	27225,00
	Сумський обласний осередок ВМГО «НОСУ»	«Школа переможця»	50000,00
	Громадська організація «Молодіжна педагогічна спілка»	Фестиваль «Ха-Ха-Шоу»	4320,00
	Сумська обласна громадська організація «Центр підтримки та розвитку родини «Калинове гроно»	Впровадження інституту наставництва щодо захисту прав дитини – сироти та дітей, позбавлених батьківського піклування в Сумській області.	40976,00
Загальна сума:			1 200 000,00

Окрім цього управлінню молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації рекомендовано:

– проект «Відкритий дитячо-юнацький турнір з боксу пам'яті Андрія Реути» поданий Сумською обласною громадською організацією «Клуб «Шанс» включити до календарного плану роботи управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації на 2017 рік, відпрацювавши разом із зазначеним інститутом громадянського суспільства детальний кошторис даного проекту».

Таким чином, ми маємо чітку інформацію: яка ІГС на який проект і скільки коштів отримала.

Наближення 5. Аналіз бюджету конкретного розпорядника коштів

Для здійснення аналізу робимо запит на інформацію до конкретного розпорядника коштів.

При аналізі будь-яких фінансових процедур необхідно враховувати один важливий момент. Усі видатки у межах бюджетних асигнувань здійснюються розпорядниками коштів з казначейських рахунків. Причому, за кожним КТКВК закріплений свій, окремий рахунок.

Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад охорони здоров'я
СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ПРОФІЛАКТИКИ
І БОРОТЬБИ ЗІ СНІДОМ

40020 м. Суми, вул. Курська, 111
тел./факс (0542) 65-38-83
e-mail: sumyaids@gmail.com

р/рахунок 35418001003073
код 30560969 МФО 837013
ГУДКСУ у Сумській області

27.03.2013р № 169

Виконавчому директору
СОГО «Бюро аналізу політики»
О.Е. Очкалову

ОКЗ ОЗ «Сумський обласний центр профілактики і боротьби зі СНІДОМ» на Ваш запит № 438 від 20.03.2013р. надає інформацію про фактичне виконання плану бюджетних асигнувань закладу за усіма КЕКВ у 2012 бюджетному році та передбачені бюджетом плани асигнувань на 2013 рік. Підтверджуючі документи додаються - 4 аркушах.

Головний лікар
Головний бухгалтер Т.Ю.Булгакова

ВІДПОВІДЬ РОЗПОРЯДНИКА ДИВИСЬ У ДОДАТКУ 3

ЗАХИЩЕНІ СТАТТІ БЮДЖЕТУ – ЦЕ ФОНД ОПЛАТИ ПРАЦІ (ЗАРОБІТНІ ПЛАТИ З НАРАХУВАННЯМИ), ОПЛАТА ЕНЕРГОНОСІЇВ, ХАРЧУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ХВОРИХ, ЗАКУПІВЛЯ ЛІКІВ, ВІДСОТОК У ФІНАНСУВАННІ ПЕВНИХ ВИДІВ РОБІТ.

Увага! Перепризначити (на слензі бюджетників «перекинути») кошти з одного КТКВК на інший уповноважена лише сесія відповідної ради. Перерозподіл бюджетних коштів можливий лише за проходженням відповідної процедури:

- внесення пропозиції від розпорядника коштів. На рівні областей це лист-пропозиція від начальника управління голові облдержадміністрації, або (що скоріше) заступнику, який відповідає за фінансові питання;
- заступник голови ОДА, що відповідає за фінансові питання (або голова ОДА) ставить візу на листі, тим самим доручаючи головному фінансовому органу області передбачити відповідні зміни в проекті рішення “Про зміни до бюджету області на відповідний рік”.
- спочатку розробляється та затверджується розпорядження голови ОДА “Про схвалення змін до бюджету та винесення питання на чергову сесію”
- листом голови облдержадміністрації на ім’я голови обласної ради вносяться зведені пропозиції змін до бюджету;
- зміни до бюджету розглядаються на профільних комісіях обласної ради та на планово-бюджетній комісії;
- у разі позитивного розгляду змін – питання виноситься на погоджувальну раду та на розгляд сесії.
- Але! якщо “перекидка” грошей з КТКВК на КТКВК відбулася таким чином, що за тим кодом, за яким кошти збільшено, є ще й цільова програма, зміни потрібно вносити і в неї одночасно. Процедура внесення змін аналогічна.

Ще раз для уточнення. Якщо розпоряднику коштів необхідно внести зміни у бюджет галузі між різними КТКВК, він зобов’язаний пройти процедуру. Він не уповноважений вносити зміни між КТКВК на власний розсуд (а от з КЕКВ на КЕКВ в межах одного КТКВК може).

Відповідно, по кожному КТКВК розпорядником коштів розробляється документ, який називається «План бюджетних асигнувань» (сленгом чиновників – календарний план). Згідно з цим документом розписуються усі (до копійки) видатки по даному КТКВК у помісячному розписі. Окремо на початку нового бюджетного року розпорядник повинен розробити і затвердити план річних закупівель за встановленою формою, в якому має відображати всі закупівлі: і без застосування електронної системи, і допорогові, і надпорогові (тендери!). При цьому, починаючи з 2017 року, в річному плані мають відображатися всі закупівлі від 1 грн.!!! А сам річний план обов’язково має висвітлюватися на офіційному сайті розпорядника і в системі електронних закупівель. (Велике поле для діяльності бюджетних слідопитів!). Тобто, навіть закупівля миючих засобів чи туалетного паперу для розпорядника коштів – фінансовий захід, який має бути вписаний до календарного плану у помісячному розписі та до річного плану закупівель.

Увага! План асигнувань – це основний фінансовий документ розпорядника коштів по кожному КТКВК. Наприклад, на рівні області він робиться у 4 примірниках, що мають однаковий статус. Один примірник залишається у розпорядника коштів, другий – у фінансовому управлінні, третій – у керівника, який погоджує документ (якщо це обласний рівень – заступник голови ОДА), і четвертий – в управлінні державної казначейської служби. Якщо в казначействі немає такого плану (погодженого розпоряднику коштів його керівництвом) – проплати через Держказначейство не буде!

Ще раз про принцип «Васал мого васала – не мій васал». Для розпорядника коштів другого рівня безпосереднім керівником є орган, який ввів його до мережі. В галузі молодіжної політики і спорту обласні ДЮСШ є в мережі закладів управління молоді та спорту, як розпорядники другого

рівня, а громадські організації є отримувачами бюджетних коштів. І плани бюджетних асигнувань їм погоджує начальник управління молоді та спорту ОДА.

Додаток
до Порядку реалізації програм, проєктів та
проведення заходів державної політики у молодіжній сфері

ЗАТВЕРДЖУЮ
в сумі 2 588 000,00 (два мільйона п'ятсот вісімдесят вісім тисяч гривень 00 коп.)

Начальник управління молоді та спорту
Д.С.Лантушенко
(підпис)

04 січні 2017 року

ПРОЕКТ КАЛЕНДАРНОГО ПЛАНУ НА 2017 рік
реалізації проєктів та проведення заходів

Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації

Сумська область

Код відомчої класифікації 11

Код функціональної класифікації 1313141

Код функцій 1313141

№ з/п	Назва заходу	Юридична (законодавча) підстава	Відповідальний за проведення заходу	Строк реалізації програми, проєкту, проведення заходу	Затверджено на рік	
					Всього	В т.ч. з рахунок загального фонду бюджету
1.	Освітньо-виховні заходи	х	х		467 560,00	467 560,00
1.1.	Про організацію та проведення форуму - семінару з питань реалізації молодіжних заходів та проєктів у 2017 році	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	січень 2017 року	13360,00	13360,00
1.2.	Про організацію та проведення тренінгів "Написання проєктів. Проєктивний менеджмент"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	березень 2017 року	20000,00	20000,00
1.3.	Про здійснення незалежного громадського моніторингу стану реалізації проєктів в рамках обласного конкурсу 2017 року	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	протягом 2017 року починаючи з лютого	7700,00	7700,00
1.4.	Про організацію та проведення тренінгів для потенційних волонтерів	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	березень 2017 року	9000,00	9000,00
1.5.	Про організацію та проведення шкільних панельних дискусій "Територія змін"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	квітень 2017 року	18000,00	18000,00
1.6.	Про організацію та проведення тренінгів в містах та районах області щодо можливостей для саморезалізації молоді (МШП, ОКП, БР тощо)	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	протягом 2017 року	7200,00	7200,00
1.7.	Про організацію та проведення базового тренінгу за програмою "Молодіжний працівник"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	шостого кварталу 2017 року	24000,00	24000,00
1.8.	Про організацію та проведення сесії Молодіжного європейського парламенту	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	травень 2017 року	6000,00	6000,00
1.9.	Про організацію та проведення турніру книжкових журналістів	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	квітень 2017 року	18000,00	18000,00
1.10.	Підготовка 3-х проєктів НІПВ за підсумками форуму НІПВ 2016 року	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	липень 2017 року	50000,00	50000,00
1.11.	Про підготовку та участь делегати області у Всеукраїнській військово-патріотичній грі "Гурби-Антонівці"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	травень 2017 року	35000,00	35000,00
1.12.	Про організацію заходів до Дня Європи "Містечко європейським інноваціям"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	травень 2017 року	21800,00	21800,00
1.13.	Про організацію та проведення європендера для учасників єврокубів області	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	червень 2017 року	19400,00	19400,00
1.14.	Про проведення семінарів - практиків з питань НІПВ за напрямками військово-патріотичне виховання, морально-духовне виховання, відновлення історичної пам'яті	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	протягом 2017 року починаючи з березня	45000,00	45000,00
1.15.	Про проведення семінарів теоретиків з питань НІПВ за напрямками військово-патріотичне виховання, морально-духовне виховання, відновлення історичних пам'яток спрямованих на розробку інформаційно-методологічної бази для загального розвитку напрямку НІПВ	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	протягом 2017 року починаючи з березня	35000,00	35000,00
1.16.	Про розробку та видання інформаційних матеріалів з питань НІПВ	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	квітень 2017 року	18000,00	18000,00
1.17.	Про участь у Всеукраїнському патріотичному фестивалі "Козацька битва"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	липень 2017 року	3500,00	3500,00
1.18.	Про проведення двоетапного форуму НІПВ	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	червень, грудень 2017 року	35000,00	35000,00
1.19.	Про проведення навчальної історико-краєзнавчої мандрівки місцями історичної слави України	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	липень 2017 року	30000,00	30000,00
1.22.	Про організацію територіальної навчальної гри "Рівня Яр"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	вересень 2017 року	7000,00	7000,00
1.23.	Про відзначення Дня захисника України	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	листопад 2017 року	5000,00	5000,00
1.24.	Про організацію та проведення "Молодіжної школи лідерства"	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	вересень - грудень 2017 року	32000,00	32000,00
1.25.	Участь у Всеукраїнських заходах відповідного спрямування	Обласна комплексна програма "Молодь Сумщини на 2016-2020 р."	УМС ОДА, Ревицько О.Б., Коваль А.М., Сиволов А.А.	протягом 2017 року починаючи з лютого	6600,00	6600,00

Наближення 6. Аналіз бюджету міста, району чи об'єднаної територіальної громади

У державі Україна є цікаві міжбюджетні відносини. Є кілька вертикалей. Так, державний бюджет надає прямі субвенції обласним, районним, міським бюджетам міст обласного значення. До них прирівняні і нові об'єднані територіальні громади (ОТГ). Їм гроші заходять напряму. А ось з районами – по іншому. Кошти спочатку заходять у районний бюджет, а потім уже в районі діляться на сільські бюджети.

Так буде рік-два. Процес децентралізації неминучий. Така ланка, як район, у бюджетному процесі випаде.

При аналізі бюджетів міст і районів необхідно взяти до уваги, що вони також діють по місцевим бюджетним і галузевим програмам. Проте тут можливі варіації на тему.

Наведемо приклад на такому напрямку видатків, як «Оздоровлення та відпочинок дітей». На рівні області розпорядниками коштів по напрямку є 4 установи: Департамент освіти і науки, Департамент соціального захисту, Управління молоді та спорту, Служба у справах дітей.

Якщо проаналізуємо бюджет області і зміни до нього, побачимо, що найбільше коштів на ці видатки має управління молоді та спорту – 5,0 млн. грн. Уже в квітні 4,0 млн.грн. із 5,0 управління «зкидує» з себе субвенцією на місця.

І розпорядниками 4,0 млн.грн. (кошти, судячи з усього, розподілені пропорційно кількості дітей, хоча це додатковий привід зробити ще один запит) стають місцеві бюджети. Окрім того, в деяких місцевих бюджетах є власні кошти на ці цілі.

В результаті в переважній більшості міст, ОТГ та районів коштів на оздоровлення дітей (на придбання путівок) більше ніж 200,0 тис.грн., а значить в переважній більшості громад мають бути оголошені тендери! Але відслідкуйте? Добре якщо знайдете хоча б дві процедури відкритих торгів! Чму так?

Тому що особливо на місцевих рівнях тендерів намагаються уникати. Ну навіщо місту Ромни шукати конкурентів, закупаючи путівки до дитячих таборів, якщо у відділу освіти Роменської міської ради є власний табір? Що ж відбувається? А відбувається те, що в межах громади (місцевого бюджету) шукають (а вірніше сказати – створюють) кількох розпорядників коштів, яким притаманні будуть такі види видатків (тобто які за своїми напрямками діяльності можуть оздоровлювати дітей). Таким чином розпорядниками коштів за напрямком оздоровлення стають окремі школи, окремі центри, окремі спортивні школи.

З одного боку – уникнення тендеру є приводом для виникнення підозр щодо наявності корупційних схем (ну чим не варіант: місто Ромни закуповує путівки в своєму ж таборі «Вогник», а за такий «підгончик» табір робить невеличкий відкатик). Але з іншого боку – розширення мережі розпорядників по якомусь виду видатків (особливо якщо ці видатки стосуються дітей та молоді) створюють можливість в наступному бюджетному періоді «закласти» більше коштів на ці цілі. Все залежить від професійної мудрості і порядності тих, хто приймає рішення.

РОЗДІЛ 4. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМИ PROZORRO

Однією із важливих реформ стало запровадження системи електронних закупівель. За словами одного із підприємців, Prozorro – це не панацея від корупції, вона просто зробила її прозорою.

Уточнимо, що таке закупівлі. Державна закупівля згідно діючого законодавства – це придбання замовником товарів, робіт і послуг за державні кошти. Замовник – це розпорядник коштів.

Здійснення закупівлі через електронну систему Prozorro є обов'язковим, якщо вартість предмету закупівлі товару чи послуги дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт – 1,5 мільйона гривень. Згідно закону «Про публічні закупівлі» виділяють види закупівель: переговорна процедура, конкурентний діалог, чи відкриті торги. Це все види закупівель, що застосовуються, коли сума товарів чи послуг дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт – 1,5 млн. гривень. Все що нижче цих сум є допороговими закупівлями. Але і їх також можна здійснювати в системі електронних закупівель. І в одному, і в іншому випадку може відбуватися аукціон. Аукціон – це лише механізм, завдяки якому система дозволяє учасникам торгуватися, але при цьому замовник не бачить, хто бере участь в торгах, а лише має право спостерігати за перебігом аукціону. В той самий час, на допорогах замовник може працювати і не через систему Prozorro, а укласти договір на власний розсуд з тим, ким захоче. Але у разі, якщо вартість договору дорівнює або перевищує 50 тис. гривень (але до 200 тис. грн.) для товарів та послуг і до 1,5 млн. грн. для робіт), замовник зобов'язаний викласти цей договір в системі Prozorro протягом одного дня з моменту укладання.

Детальніше про проведення закупівель за бюджетні кошти ми радимо ознайомитися в Законі України «Про публічні закупівлі». Ми ж наголосимо на ключових моментах:

– Будь-яка закупівля здійснюється відповідно до річного плану. Річний план, додаток до річного плану та зміни до них оприлюднюються на Prozorro протягом п'яти днів з дня їх затвердження. Хоч план закупівель приймається раз на рік, зміни до нього можна вносити практично безкінечно. Нагадаємо і наголосимо, що з 2017 року річний план має відображати всі закупівлі починаючи від 1 гривні!!!

– У разі проведення процедури відкритих торгів (тендеру), замовник зобов'язаний розмістити оголошення про проведення процедури закупівлі та тендерну документацію не пізніше ніж за 15 днів до дня розкриття тендерних пропозицій, якщо сума закупівлі становить менше 133 тисяч євро (для товарів і послуг) та 5 млн. 150 тис. євро (для робіт). Якщо ж сума більша, то оголошення публікується не пізніше, ніж за 30 днів.

– Протокол розгляду тендерних пропозицій оприлюднюється протягом одного дня з дня його затвердження;

– Договір про закупівлю – протягом двох днів з дня його укладення; -

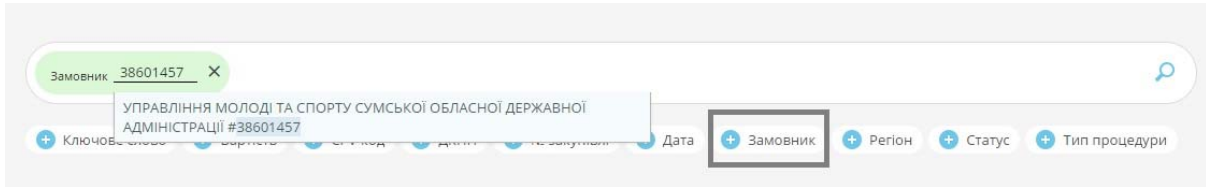
– Повідомлення про внесення змін до договору – протягом трьох днів з дня внесення змін;

– Звіт про виконання договору – протягом трьох днів з дня закінчення строку дії договору, виконання договору або його розірвання;

Тож, коли ми остаточно визначилися із розпорядником коштів, який нас цікавить, починаємо моніторинг. Наприклад нас цікавить Управління молоді та спорту Сумської ОДА.

Крок 1. Знайти за допомогою Google код ЄДРПОУ установи, закладу, яка нас цікавить. Це значно спростить подальші пошуки. В Управління молоді та спорту таким кодом є 38601457.

Крок 2. Заходимо на сайт prozorro.gov.ua. Вибираємо опцію «Замовник» та вставляємо код ЄДРПОУ. Якщо зробили все правильно, то побачимо назву установи.

Натискаємо на цю назву і бачимо всі її закупівлі: оголошені, відмінені, завершені тощо. За допомогою опцій у верхньому рядку можемо їх фільтрувати на свій розсуд.

Крок 3. Досліджуємо конкретну закупівлю:

А) Читаємо тендерну документацію. Читаємо укладений договір і порівнюємо чи відповідає він тендерній документації.

Тендерна документація

03 квітня 2017 • 17:18

Електронний цифровий підпис

03 квітня 2017 • 17:17

03_ТД Ковбаси2.docx

Укладений договір

Перевірити оплати (тільки для платежів казначейства)

Контракт	Статус	Опубліковано
sign.p7s	укладений	03 квітня 2017 • 10:20
Договір 19 Масло.pdf	укладений	03 квітня 2017 • 10:18

Приклад: Національна академія сухопутних військ імені Гетьмана Сагайдачного оголосила про закупівлю 15 тон печива у вигляді грибочків. Чому грибочків, а не наприклад колобочків? Для того, щоб багато конкурентів були відсіяні. Однак в угоді, яка була укладена з переможцем аукціону, про печиво-грибочки згадки вже не було.

Б) Аналізуємо підприємство, з яким укладена угода. Копіюємо його код ЄДРПОУ та за допомогою сайту <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch> з'ясуємо його статутний капітал, засновників, юридичну адресу, тощо. Дивимося, чи не пов'язане це підприємство із керівництвом установи. В

цьому нам може допомогти Google. Якщо фірма-переможець сумнівна, то про неї вже можуть бути публікації в Інтернеті. Також варто проаналізувати й інших конкурентів на аукціоні. Чи не є вони пов'язаними між собою

В) Читаємо протоколи про відхилення пропозицій. Чи були відхилені дешевші пропозиції? Чи було відхилення обґрунтованим, а не із надуманих причин?

Г) Звертаємо увагу на додаткові угоди. Згідно Закону замовник може укласти додаткову угоду і збільшити вартість товару на 10% у разі значного коливання ціни на ринку. Однак це дає поле для зловживань.

Приклад: 1 квітня 2017 року «Кадетський корпус» ім. І.Г. Харитоненка за результатами аукціону укладає угоду із ФОП Радченко на закупівлю масла за ціною 57 грн. за кілограм. ФОП під час торгів занижує ціну наскільки, що вона є не лише нижче ринкової, а і собівартості виробництва. Таким чином всі інші конкуренти відсіюються. Однак вже через кілька днів керівництво закладу «іде на зустріч» підприємцю. 5 квітня, 6 квітня, 7 квітня, 10 квітня, 21 квітня, 3 травня вони укладають додаткові угоди, кожного разу збільшуючи ціну на 10%. І вже через місяць ціна масла складає 97 грн. за кг, що є вище ринкової. При цьому з кожною новою угодою об'єм закупівлі масла зменшується. Вигідно всім, окрім кадетів, які будуть їсти масла вдвічі менше.

На що ще варто звертати увагу? Ціна товару згідно договору. Якщо вона є значно вище ринкової, то це погано, оскільки кошти платників податків витрачаються неефективно і є висока ймовірність «відкату». Однак не варто відразу аплодувати, якщо ціна є дуже низькою. Нове законодавство породжує нові схеми.

Приклад: 12 грудня Національна академія сухопутних військ ім. Гетьмана Сагайдачного проводить аукціон на закупівлю ковбаси. Очікувана вартість – 800 тисяч гривень. Об'єм поставки – 8,7 тон. За результатами аукціону укладена угода із ФОП Сенько Оксана Михайлівна на суму 470 тисяч гривень. Ми бачимо, що ціна продукції значно занижена. Дешевше навіть собівартості. Наприклад: балик по 70 грн. за кг, сирокочена ковбаса по 70 грн. за кілограм. Згідно документів 26 грудня увесь обсяг продукції був поставлений. Як курсанти за такий короткий час могли з'їсти майже 9 тон ковбаси? Ніяк. Цілком ймовірно, що мала місце змова постачальника та замовника. Були підписані видаткові накладні на продукцію, якої насправді не було.

Також варто звернути увагу на зауваження чи звернення за роз'ясненнями учасників торгів. Підприємці вмотивовані виграти тендер і реагують на порушення значно швидше, ніж громадські активісти. Наприклад, якщо тендерні умови прописані під певного учасника, то бажаючі взяти участь заявляють про дискримінаційні вимоги. Якщо зауваження підприємця було обґрунтоване, але відхилене замовником – привід копнути глибше.

Окрім вищенаведених існують такі схеми:

- **Відміна торгів.** Замовник розуміє, що "свій" учасник не виграє торги і відмінняє їх "за відсутності потреби" чи відхиливши всі пропозиції. Згодом торги за тим же лотом через короткий час оголошуються, але чесні підприємці опускають руки і не беруть в них участь.
- **Дискримінаційні вимоги.** Це за аналогією вищенаведеного прикладу про печиво-грибочки. Коли тендерні вимоги прописуються під конкретного підприємця так, що виконати їх може лише він.

- **Обхід аукціону.** Коли дивимося на суму закупівель замовника, а вони майже всі складають 199 тисяч гривень і проведені за переговорною процедурою. Тобто замовник навмисно підганяє ціну до допорогової, щоб укласти угоду із бажаним постачальником.

Аналіз допорогових закупівель

Відбувається він за тим же принципом, що і аналіз торгів. Слід

- ознайомитися із звітом про проведену закупівлю та договором;
- порівняти ціну з ринковою;
- перевірити чи не пов'язані між собою керівництво замовника та постачальника;
- порівняти з іншими допороговими закупівлями замовника і перевірити скільки укладено з цим виконавцем, чи їх не занадто багато.

«Слід пам'ятати, що відповідно до законодавства всі закупівлі, що відбуваються до 50 тис. гривень не зобов'язані проводитися через Prozorro, проте можуть! Система приймає від замовника заявку на проведення закупівлі будь-чого від 3 тис. гривень. Наприклад у вас є 3100 грн., щоб придбати папір ксероксний і ви можете сміливо проводити закупівлю через Prozorro. І на цьому етапі виникають нюанси. З одного боку влада (від центральної до місцевої) наполягає на максимальному використанні Prozorro. З іншого боку на законодавчому рівні порогові встановлено. Рішення залишається за місцевими радами. Деякі (особливо районні ради, або ради невеликих міст) взагалі вирішили, що через Prozorro мають проходити всі закупівлі. Але при цьому, якщо відслідкувати ці закупівлі, то якість їх організації та прозорість визначення переможців шквильна. Деякі місцеві ради встановлюють межу від якої працювати в Prozorro. І для місцевих рад з великими бюджетами (особливо після бюджетної децентралізації) логічніше б було максимально використовувати Prozorro. В м. Суми, на місцевому рівні рішенням ради було прийнято, що використання системи Prozorro обов'язкове для розпорядників коштів від 50 тис. гривень. Здавалося б, все законно. Проте відслідкуйте, скільки закупівель відбувається в межах одного розпорядника на суми 45-49 +/- тис. гривень. Може вийти цікаве дослідження. А допоможе вам в цьому наша наступна розповідь.»

Використання порталу Edata при дослідженні закупівель

Офіційний портал публічних закупівель spending.gov.ua – ще один революційний ресурс, який зробив прозорими всі казначейські платежі. Ми можемо побачити всі грошові перекази, які відбувалися з рахунку державної установи.

Користуватися ним дуже просто.

1. Заходимо на <http://spending.gov.ua>
2. Вводимо код ЄДРПОУ установи, яка нас цікавить у розділі “Пошук за транзакціями” у віконце “Платник”. Наприклад 38601457 (Управління молоді та спорту Сумської ОДА) (картинка Edata1)

казначейська сітка кореспондентських рахунків

ПОШУК ЗА ТРАНСАКЦІЯМИ

Для пошуку необхідно ввести код ЄДРПОУ платника і/або одержувача та вказати період (не більше 1 місяця)

38601457 код ЄДРПОУ одержувача ЗА ПЕРІОД З 18.05.2017 ПО 18.05.2017 ПОШУК

3. Вибираємо період часу, який нас цікавить (наприклад з 1 березня по 1 травня) та натискаємо Enter.

І ось що ми побачимо:

картинка Едата2

УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ПАТ КБ СФ "Приватбанк" Код: 23633156	16.05.2017	17 159.18
УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ПАТ КБ СФ "Приватбанк" Код: 23633156	11.04.2017	17 047.95
УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ФОП Коваленко В.О. Код: xxxxxxxxxx	11.04.2017	16 000.00
УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ГУ ДКСУ у Сумській області Код: 37970404	16.05.2017	16 000.00
УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ГУ ДКСУ у Сумській області Код: 37970404	26.04.2017	15 400.00
УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ГУ ДКСУ у Сумській області Код: 37970404	16.05.2017	15 400.00
УМС Сумської ОДА Код: 38601457	ГУ ДКСУ у Сумській області Код: 37970404	19.04.2017	15 225.00

Щоб дізнатися деталі транзакції достатньо на неї натиснути. Переважна більшість із них – це виплати заробітної плати, сплата податків, аліментів, тощо. Але також ми бачимо і перекази на рахунок суб'єктів господарювання.

4. Вивчаємо деталі транзакції.

ДЕТАЛІ ТРАНСАКЦІЇ

№ ТРАНСАКЦІЇ: 49220991 СКЛАДАННЯ: 10.04.2017 СУМА: 16 000.00

ОПЛАТА: 11.04.2017

ПЛАТНИК: УМС Сумської ОДА

код ЄДРПОУ: 38601457

Банк: ГУ ДКСУ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

МФО банку: 837013

ОДЕРЖУВАЧ: ФОП Коваленко В.О.

код ЄДРПОУ: xxxxxxxxxx

Банк: АТ "УкрСиббанк"

МФО банку: 351005

ПРИЗНАЧЕННЯ ПЛАТЕЖУ:

1315012; 2240; За послуги з транспортного перевезення учасників; зг. акту 1/33 від 28.03.2017р. та дог. 33 від 28.03.2017; без ПДВ

Ми бачимо коли був проведений платіж, за які послуги, згідно якого договору та акту виконаних робіт. За потреби можемо запитати договір та акти (чи накладні) за допомогою запиту про публічну інформацію (всі необхідні дані для цього у нас є).

Також можемо за допомогою usr.minjust.gov.ua знайти більше деталей про постачальника.

За тим же принципом ми можемо подивитися всі транзакції бюджетних коштів на користь конкретного суб'єкта господарської діяльності. Наприклад візьмемо ТРК "Відікон".

1. Знаходимо код ЄДРПОУ "Відікону" (21107661).
2. У розділі "Пошук за транзакціями" у віконце "платник" вводимо код ЄДРПОУ та вибираємо період часу, що нас цікавить. Натискаємо Enter.
3. Вивчаємо результати:

Виконавчий комітет Сумської МР Код: 04057942	ТОВ "Телерадіокомпанія"Відікон" Код: 21107661	27.03.2017	31 104.00
Виконавчий комітет Сумської МР Код: 04057942	ТОВ "Телерадіокомпанія"Відікон" Код: 21107661	19.04.2017	20 736.00
Управління освіти і науки СМР Код: 02147894	ТОВ "Телерадіокомпанія"Відікон" Код: 21107661	10.04.2017	14 992.13
УІД та КГ Сумської ОДА Код: 39263522	ТОВ "Телерадіокомпанія"Відікон" Код: 21107661	24.04.2017	11 456.64
УІД та КГ Сумської ОДА Код: 39263522	ТОВ "Телерадіокомпанія"Відікон" Код: 21107661	17.03.2017	10 018.08
Сумський НАУ Код: 04718013	ТОВ ТРК "Відікон" Код: 21107661	10.05.2017	10 000.00
СумДУ Код: 05408289	ТОВ "Телерадіокомпанія"Відікон" Код: 21107661	10.05.2017	10 000.00
Сумський НАУ Код: 04718013	ТОВ ТРК "Відікон" Код: 21107661	24.03.2017	10 000.00
УОЗ Сумської ОДА Код: 02013142	ТОВ ТРК "Відікон" Код: 21107661	13.03.2017	9 998.21

Ось так у кілька кліків мишею ми отримали інформацію для подальшої аналітики. Як приклад, можна скласти хіт-парад чиновників, які піаряться за кошти платників податків :) Можна копати далі і написати запити, щоб зрозуміти на які ж саме відеосюжети були витрачені кошти. Чи це дійсно було висвітлення діяльності органу, чи просто сюжет про прес-конференцію посадовця, яка була наскільки нудною, що без грошей її ніхто б і ніколи не показав.

Також підозри виникають, коли виявляється, що із підприємцем працює лише одна установа. Що ж це за підприємець, якому цікавий бізнес лише із одним замовником? Чи не пов'язаний він з ним?

Ще один момент, на який варто звернути увагу – це дата угоди та акту виконаних робіт. Скажімо, якщо угода на будівництво моста була укладена 1 квітня, а вже 3 квітня підписаний акт виконаних робіт, то ми розуміємо, що міст цей поки що існує лише у фантазіях. Але гроші за нього

вже пройшли. Хоча бувають винятки, коли керівник державної установи фактично здійснює злочин без жодного корисливого умислу. Наведемо приклад:

26 грудня 2008 року проходить сесія обласної ради. Під кінець бюджетного року розпорядники відмовляються від коштів, які не змогли освоїти, бо в кінці року ці кошти "згорять". Віктор Бобиренко, на той час начальник Управління молоді та спорту погоджується прийняти ці вільні кошти для ремонту приміщення Центру військово-патріотичного виховання, оздоровлення та туризму і сесія приймає відповідну зміну до бюджету. 27 грудня кошти заходять на рахунок Управління. 28 грудня Управління підписує акт виконаних робіт, платіж проходить, а казначейство закривається. 3 січня працівники УБЕЗ приходять, щоб запитати "І що будемо робити?", натякаючи на хабар. На що Віктор Бобиренко відповідає: "Будемо скликати прес-конференцію, де я розповім як все було. Можете одягти наручники саме там". Жодної копійки не було вкрадено, злочинний умисел відсутній. Іншого шляху, щоб вибити кошти на ремонт не було. Саме завдяки відчайдушності Віктора Бобиренка ремонт у Центрі було зроблено. Хоч і дещо пізніше, ніж було написано у паперах. На жаль така ситуація не є винятком. Інколи на формально корупційні дії штовхає сама система державного управління.

Шановні наші бюджетні детективи, і всі ті, хто досі продовжує читати цей трилер!) Далі, пропонуємо вашій увазі невеличкий, але важливий підрозділ, який на реальних прикладах допоможе зрозуміти та побачити бюджетні процеси та їх аналіз в дії. Тож..

«Реальні історії з бюджетного життя, або в одному місті S, де кількість депутатів однієї партії та їх прихильників перевищує кількість думаючого населення...»

ІСТОРІЯ 1. Як майже задарма придбати комунальне приміщення?

Красти бюджетні кошти доволі складно. А от на шляху до бюджету значно простіше.

Один із прикладів – це кошти, які б могли надійти у бюджет від оренди чи продажу комунального майна.

Реальна історія. 19 червня в Сумах створюється ГО «Мистецький світ». Звісно, жодного відомого митця в ній немає. Вже 31 липня постійна депутатська комісія з питань комунального майна дає згоду на передачу в оренду приміщення площею 81 м.кв. за адресою: вул. Воскресенська, 6 (центр міста) ГО «Мистецький світ». Ніби то для розміщення галереї, але фактично там працює офіс юридичної фірми «Домінанта»

18 вересня року та ж таки комісія надає цій же організації згоду на проведення поліпшень у цьому приміщенні.

Після «поліпшень» організація отримала пріоритетне право на приватизацію цього майна.

В липні наступного року Сумська міська рада дає дозвіл на приватизацію цього приміщення ГО «Мистецький світ» за ціною 215 тисяч гривень. Депутати голосують. «Яка гарна мета, а в місті так мало галерей», – лунало із трибуни.

От тільки минуло вже 4 роки, а в тому приміщенні досі офіс фірми «Домінанта».

ІСТОРІЯ 2. Як заховати кошти у розпорядника другого рівня

Одного разу на Сумщині з'явився молодий боксер, який подавав великі надії. Щоб розвинути його талант, тренери попросили закупити професійний ринг. Але що вдіяти? Якщо прописати одним рядком у бюджеті “закупівля спортивного обладнання”, то крім боксерів ще придуть борці по килими, біатлоністи по лижі, шахісти по шахи. І врешті грошей не вистачить нікому.

Тому розпорядник коштів (Управління молоді та спорту) закладає в бюджет однієї зі своїх установ на 200 тисяч гривень більше, ці кошти розписуються в календарному плані як заходи. Однак із керівником установи існує усна домовленість, що ці 200 гривень він витратить не буде, а в кінці бюджетного року відмовиться від них, як від таких, що були не освоєні. Так і відбувається.

В кінці року Управління молоді та спорту звертається до обласної ради, щоб перекинути ці “вільні кошти” на закупівлю спортивного обладнання. Депутати слухняно голосують, оскільки, якщо кошти перекидають в межах одного розпорядника, питань не виникає. Гроші приходять на рахунок, а на той час вже готові платіжки на закупівлю рингу. Ринг купують за кілька днів.

Молодий спортсмен тренується далі. Стає бронзовим призером Олімпійських Ігор, перемагає на Чемпіонаті світу. Звуть його Тарас Шелестюк.

Цю схему не можна назвати корупційною. Тим паче, що використали її із благою метою. Однак це лише інструмент. І застосувати його можна по-різному.

ІСТОРІЯ 3. Корупція в дохідній частині бюджету

Зазвичай, коли ви чуєте про корупцію в Україні, у вас перед очима одразу постає образ типу Хабармена Семена (антигероя маркетингової кампанії системи ProZorro) – людини, яка заробляє собі чорний кеш і складає його під ліжку, щоби не декларувати. Але як само він це робить у вашій уяві? Зазвичай, одразу виникає думка про те, як бюджет «пиляють» – тобто про видаткову частину бюджету. Про те, як чиновник і його спільник-бізнесмен заробляють на закупівлях товарів, робіт чи послуг за наші податки. Але найбільша корупція завжди в дохідній частині бюджету – це коли податки з якихось причин не доходять до державної чи місцевої скарбниці. Це коли якомусь підприємству з незрозумілих причини надається податкова пільга, або земля чи майно не продається з аукціону, а передається комунальному підприємству, а потім виводиться із власності громади у власність наближених до влади людей, або навіть прямо у власність депутатів чи чиновників. І суспільна увага до такого виду корупції значно менша, бо це розуміють лише фахівці. А іноді такі схеми або на межі закону, або навіть цілком законні. Але, звичайно, несправедливі. Як же це працює? Розповімо на прикладах.

ІСТОРІЯ 4. Податкова пільга для ПАТ «Сумихімпром»

Є у Сумах хімічне підприємство, майже 100% акцій якого належить державі. Проте, контролює його менеджмент, пов'язаний безпосередньо з опальним олігархом Дмитром Фірташем. Схема «заробітку» на державному підприємстві була досить класичною. Продукція продавалася за безцінь через швейцарську фірму-прокладку, а вже прокладка торгувала продукцією «Сумихімпрому» на світовому ринку по ринковим цінам. Таким чином, прибуток залишався на рахунках прокладки, а один з найбільших заводів Сум ледь-ледь зводив кінці з кінцями. За допомогою свого менеджменту була штучно створена заборгованість ПАТ «Сумихімпром» перед іншими підприємствами з орбіти Фірташа та ініційований процес банкрутства підприємства. Таким чином, підприємством тепер керує не призначений державою директор, і не рада акціонерів (нагадаємо, майже 100% акцій належить державі в особі Фонду державного майна), а призначений судом арбітражний керуючий та комітет кредиторів, пов'язані з самі-вгадайте-ким.

До 28 квітня 2016 року ПАТ «Сумихімпром» мало 30% знижку на сплату земельного податку. Тобто, майже третина податку на землю просто не доходила до міського бюджету. І це на підприємстві, яке по кілька разів на рік стає фігурантом антикорупційних розслідувань через закупівлі товарів у фірм-прокладок по завищеним цінам! Завдяки рішенням міської ради податкова пільга підприємству була скасована, що дало збільшення по сплаті земельного податку в бюджет міста близько 3,5 млн гривень. І це лише за час з 28 квітня до 31 грудня.

ІСТОРІЯ 5. Уникнення земельних аукціонів

Земельне законодавство передбачає передачу земельних ділянок комунальної власності на конкурентних засадах. Насправді, влада забуває про принципи конкуренції та шукають різні схеми розподілу благ територіальної громади у «ручному» режимі.

Передача вільної землі державним та комунальним установам у постійне користування і є однією з таких схем. Провівши таку махінацію, забудовник отримує земельну ділянку без

аукціону, а користувач земельної ділянки - мінімальну кількість квартир чи нежитлових приміщень. Бюджет, звісно, не отримує нічого.

Земельні ділянки, які знаходяться у користуванні управління капітального будівництва та дорожнього господарства міста Суми пов'язані із комерційним використанням: будівництво житлових будинків, громадських будівель, СТО, автозаправних станцій. Застосовуючи договір про співпрацю, коло приватних підприємств, визначене владою міста, отримало право на забудову земельних ділянок комунальної власності без застосування конкурсних механізмів. Більшість із таких земельних ділянок вже забудовано.

Для прикладу, втрати міського бюджету від останньої оборудки із земельною ділянкою 4,4 га у одному з мікрорайонів міста за попередніми підрахунками становлять 10 млн. грн. Цю земельну ділянку фактично було передано для забудови місцевій будівельній компанії без проведення земельних торгів через договір про співробітництво з управлінням.

Загалом в постійному користуванні цього управління міської ради знаходиться до 10 га землі комунальної власності, яка при правильному підході може принести значний дохід у міський бюджет міста, а не окремим чиновникам. При конкурентній процедурі розподілу землі міський бюджет міг би отримати 20 млн. грн. на розвиток інфраструктури міста. Однак, видно, не судилося.

Зауважимо, що тенденції обходу конкурсного розподілу ресурсів територіальної громади міста негативно впливають і на бізнес-клімат в цілому та дають підстави стверджувати про порушення діалогу місцевої влади із місцевим бізнесом.

ІСТОРІЯ 6. Ресторан для экс-депутата

Є в місті Суми широко відомий у вузьких колах экс-депутат міської ради. Він був членом більшості, підконтрольній міському голові, і, як прийнято в таких колах, директором комунального підприємства. Підприємство це – дитячий парк «Казка», що генерує прибуток лише в сезон, а працівників треба утримувати цілий рік. Приходить якось директор до мера і його фракції і каже: «Не треба моєму підприємству фінансової підтримки, віддайте у власність парку приміщення в історичному центрі, я буду його здавати в оренду, а прибуток від цього піде на підтримку парку». Начебто, пропозиція не позбавлена логіки. Але, як кажуть, є одне «але» - двоповерхове приміщення чималої площі у самісінькому історичному центрі було приватизоване...тим самим депутатом! По балансовій вартості у близько 200 тис. грн. За такою ціною не завжди можна знайти 1-кімнатну квартиру на околицях міста. Тепер там ресторан, що зайняв не тільки все приміщення, а й частину дороги, а у парку «Казка» новий директор. Теж із підконтрольної меру більшості...

Як би мало бути у нормальній країні? Приміщення мало бути продане з аукціону, щоб отримати найбільшу ціну, або залишене у власності міста і здаватися в оренду по ринковій ціні. Але у нашій країні так поки що не буває. І не буде до тих пір, поки ми з вами не навчимося контролювати корупціонерів.

ІСТОРІЯ 7. Земля під індивідуальне житлове будівництво

Згідно Земельного кодексу, кожен українець має право безкоштовно отримати 10 соток землі у тій громаді, де він живе, під будівництво індивідуального будинку (так звана індивідуальна житлова забудова, або ІЖБ). Що не так з цією правовою нормою? Просто покажу на цифрах. Станом на 1 січня 2016 року населення міста Суми становило близько 267 тисяч осіб, а його площа – близько 95 км². 10 соток – це 1000 м². Для виконання норми про безкоштовні 10 соток кожному сумчанину нам потрібно 267 тис × 1000 м² = 267 км², що майже втричі перевищує всю площу міста!

В реальності ця норма Земельного кодексу завжди використовувалася для отримання землі тими, хто був близький до прийняття рішень про неї – депутатами та місцевими чиновниками. Потім отримана безкоштовно земля продавалася за ринковою ціною. А пересічний громадянин завжди отримував відповідь, що вільної землі в місті немає. Врешті-решт депутати п'ятого скликання Сумської міської ради під тиском громадськості та частини самих депутатів прийняли незаконний мораторій на виділення землі під ІЖБ, який прикрив законну схему незаконного збагачення за допомогою землі. І зараз депутати просто не голосують за рішення про виділення землі під ІЖБ – вони б може і хотіли, але ніхто не хоче бути першим, хто порушить заборону, бо саме на нього тоді «повісять всіх собак».

ІСТОРІЯ 8. Ухилення від сплати пайових внесків

Прокуратурою Сумської області встановлено, що, нехтуючи обов'язком на рівні з іншими забудовниками сплачувати пайові внески на розвиток інфраструктури міста, однією з будівельних компаній при зведенні трьох багатопверхівок по вул. Прокоф'єва у м.Суми, укладено з управлінням капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради угоду про звільнення від внесення будь-яких коштів до місцевого бюджету.

За умовами цієї угоди замість перерахування 3,5 млн грн забудовник вирішив передати до комунальної власності електричні мережі та обладнання, хоча така схема ухилення від сплати пайових внесків прямо заборонена законом, ураховуючи, що відповідні мережі у будь-якому випадку залишаються у власності приватної електропостачальної організації. Таким чином, свої витрати на зведення електричних мереж забудовник мав намір перекласти на місцевий бюджет.

РОЗДІЛ 5. ЯК ЛОБІЮВАТИ ЗМІНИ ДО БЮДЖЕТУ

Лобізм – це сукупність заходів впливу суспільно-політичних груп, а також окремих осіб на прийняття рішення владою на місцевому, регіональному чи державному рівні.

Засоби лобізму:

- 1) Виступи на відкритих засіданнях органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських слуханнях.
- 2) Безпосередня участь в обговоренні проектів рішень органів влади.
- 3) Направлення письмових та електронних звернень посадовим особам органів влади та депутатам.
- 4) Особисті переговори та зустрічі з представниками влади та політичних еліт.
- 5) Відкритий тиск на органи влади шляхом підготовки колективних петицій та звернень.
- 6) Підготовка власних документів на розгляд органів ради.
- 7) Визначення громадської думки та розповсюдження результатів опитувань.
- 8) Включення «своїх» осіб до органів, які приймають рішення або пошук таких осіб у вже сформованих органах.
- 9) Підкуп осіб, які приймають рішення (незаконно – не наш метод).

Під лобізмом у бюджетній сфері ми маємо на увазі отримання коштів з бюджету відповідного рівня на реалізацію власного проекту чи ідеї.

Іншими словами необхідно “розвести” товстосумів-чиновників на кошти для реалізації суспільно важливого проекту. Зазвичай кошти місцевих бюджетів перетворюють у асфальт, руберойд та інші високоліквідні матеріали для корупціонерів. Наша задача направити кошти громад не до кишень чиновників, а у правильне місце – двір, школу, лікарню, молодіжний колектив чи спортивну устанovu.

У тебе є гарна ідея та бажання реалізувати її у рідному місті? Ми розповімо, як впровадити її у життя.

По-перше, інформуй громадськість про свою ідею, шукай нестандартні підходи та зроби її актуальною не лише для себе та свого оточення. Нехай вулиці твого міста, району чи двору “захворіють” твоєю ідеєю.

Як добути кошти міського бюджету на гарну ідею?

Треба познайомитись з «потрібними друзями» – депутатами, чиновниками, членами виконкому чи видатними політиками. Більшість скаже, що це неможливо.

Ми скажемо, що у тебе є максимум шість місяців і гарна ідея. Якщо «потрібний друг» має статус керівника місцевого фінансового органу, знай – у тебе на руках «джокер».

Через шість місяців розпочинається «розпил» бюджету і твоя задача взяти в ньому участь. Тобі знову скажуть, що це нереально.

Ми скажемо, що ідеї потрібні «ноги». У тебе є два місяця до того, як кошти громади заберуть «потрібні друзі».

Вже на початку вересня проект міського бюджету буде надано на розгляд громадськості. І чи зможеш побачити ти там скейт-парк, спортивний майданчик, байдарковий сплав, патріотичний табір відпочинку чи інтерактивний клас у школі – залежить тільки від тебе. Протокол підтримки громадськості – значний аргумент при спілкуванні з чиновниками. Це твій козир.

Готуйся до батлу на засіданні виконавчого комітету міської ради.

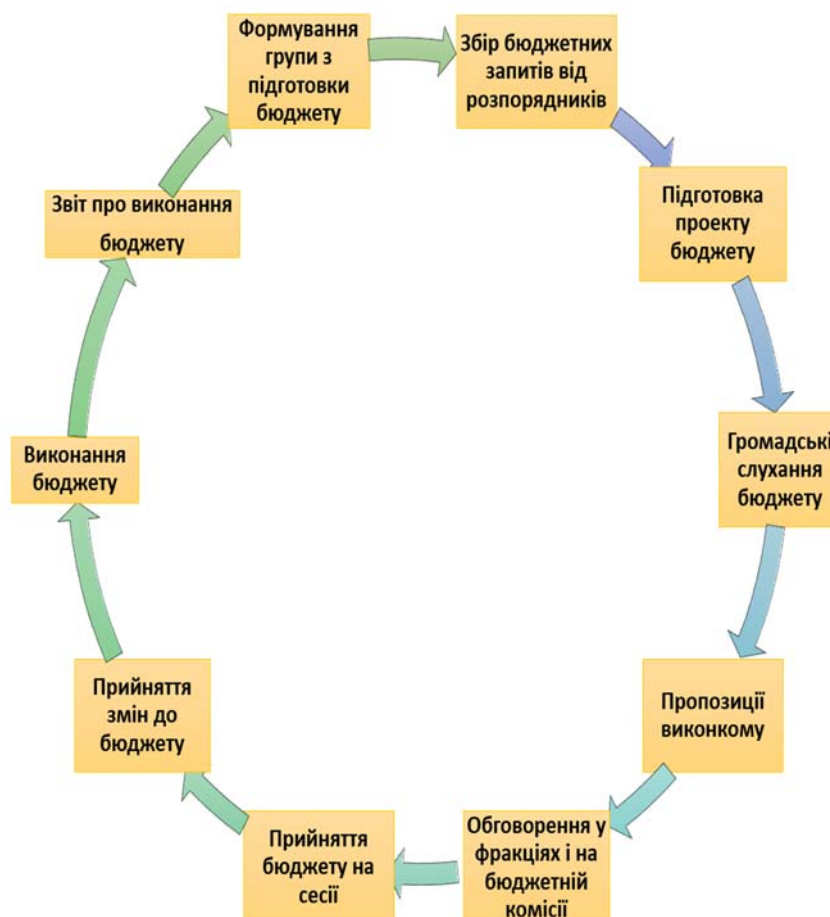
Залучай до битви «потрібних друзів» від їх дій залежить реалізація твоєї ідеї.

Тобі скажуть, що це довго і безперспективно.

Ми впевнені – ти вже у грі. Далі лише перемога. Переглянь рішення виконкому ще раз. Запитай чиновника про фінансування твоєї ідеї.

Щоб більш чітко уявляти перебіг бюджетних процесів, наведемо стисло процедуру формування і прийняття на прикладі міського бюджету.

Стисло ця процедура має наступний вигляд:

Стадії бюджетного процесу

1. *Формування групи з підготовки бюджету наступного року.*

Згідно бюджетного регламенту у Сумах така група має формуватися у рівних частинах з чиновників, депутатів та представників громадськості, проте в реальності формується щороку виключно з чиновників).

2. *Збір бюджетних запитів від головних розпорядників бюджетних коштів.*

Зазвичай розпорядники просять більше, а департамент фінансів обрізає їх “хотелкі”, це завжди конфліктна історія.

3. *Підготовка проекту бюджету.*

На цьому етапі робоча група з питань підготовки бюджету (в реальності – департамент фінансів) із бюджетних запитів розпорядників формує проект бюджету на наступний рік з урахуванням прогнозних показників дохідної частини. Це історія як з дитячої книжки – “ми ділили апельсин”.

4. *Громадські слухання проекту бюджету.*

Проект бюджету на наступний рік публікується на офіційних сайтах міської ради, дається термін для надання пропозицій від громадськості. Зазвичай такою можливістю громада не користується – бо не знають про його існування і в більшості не вміють читати бюджет. Проте він існує, і ним варто користуватися. Після завершення терміну для надання пропозицій від громадськості, проводяться громадські слухання проекту бюджету. Ця процедура формальна, але вона передбачає голосування тих, хто присутній на громадських слуханнях, тож цим інструментом теж можна користуватися для лобювання змін до бюджету, потрібних громаді. Тільки це потребує аналізу проекту бюджету і відповідної підготовки.

5. *Засідання виконкому із прийняттям пропозицій до бюджету*

Виконавчий комітет Сумської міської ради (як і будь-якої іншої) проводить своє засідання, на якому обговорює і приймає консолідовану пропозицію виконавчого комітету до Сумської міської ради про те, яким члени виконкому хочуть бачити бюджет наступного року. Це пропозиція, вона не є чимось фундаментальним і не змінним, депутати міської ради принципово можуть не залишити жодного пункту цих пропозицій у фінальному документі. Проте, в реальності пропозиції виконкому і стають реальним бюджетом. Тому момент засідання виконкому з приводу бюджету наступного року теж не слід пропускати, якщо ви лобюєте зміни до кошторису громади. Можна говорити з членами виконкому до засідання, можна прийти на засідання з підготовленою пропозицією і просити членів виконкому включити її до документу.

6. *Обговорення бюджету в депутатських фракціях і на бюджетній комісії міської ради*

Проект бюджету обговорюється на депутатських фракціях, що створені у міській раді. Це процедура не обов'язкова, проте дуже бажана. Проте, більшість депутатів у бюджеті не розуміється і приймає рішення, виходячи з якихось інших міркувань.

Обговорення проекту бюджету на профільній постійній комісії міської ради є обов'язковим, без протоколу бюджетної комісії бюджет не може бути розглянутий у сесійній залі.

Хочете вплинути на проект бюджету – шукайте контакти депутатів і телефонуйте їм, просіть підтримати потрібні вам зміни.

7. Прийняття бюджету на сесії міської ради

Після схвалення проекту бюджету на наступний рік профільною постійною комісією міської ради, він розглядається на сесії. Зазвичай це остання сесія перед новим роком, так що якщо вам потрібно знайти рішення міської ради про бюджет – дивіться рішення сесії в грудні, найближчої до нового року. Це найважливіший етап. Кожен депутат має право вносити пропозиції до проекту бюджету. Але їх треба підготувати письмово і вони мають бути збалансованими – тобто якщо десь збільшити бюджет, то десь його треба зменшити. Звертайтеся до депутата по вашому округу, зробіть йому письмове доручення підготувати пропозицію до бюджету. Це може спрацювати – бо депутат хоче, щоб його обрали ще, і йому прийдеться приходити до вас перед виборами. Користуйтеся цим.

8. Прийняття змін до бюджету

Майже ніколи не буває так, щоб план на 100% співпав із фактом. Те саме із бюджетом – в процесі його виконання буває дуже по-різному. Іноді бюджет перевиконується через економічне зростання або через свідоме заниження показників дохідної частини), тоді після шести місяців виконання бюджет коригується і гроші від перевиконання розподіляються окремо. У випадку недовиконання приходиться урізати видаткову частину бюджету. І все це робиться на сесії міської ради, і на все це можна і потрібно впливати.

9. Виконання бюджету

Процес виконання бюджету – це справа розпорядників, і тут особливо нічого не зміниш. Хіба що розпорядник може змінити свій бюджет і “перекинути” видатки з однієї статті на іншу, в рамках бюджетних призначень. Буває і так, що розпорядники коштів через свою недолугість не здатні використати ті гроші, що були передбачені для них в бюджеті. Для прикладу, у 2016 році три головні розпорядники – виконком, управління капітального будівництва та департамент інфраструктури – на трьох не змогли використати 129 млн. грн, тому вони стали частиною так званого вільного залишку і перейшли в бюджет 2017 року. Для розуміння масштабу цієї цифри просто скажемо, що вона майже втричі більша за бюджет розвитку Сум у 2013 році (останній рік каденції попереднього мера).

10. Звіт про виконання бюджету, перехід вільного залишку в новий бюджет

Після Нового року, приблизно в лютому відбувається затвердження звіту про виконання бюджету минулого року. Це формальна процедура, але вона дуже важливо – після цього з’являються документи про звіт на сайті міської ради. Більше того, після затвердження міською радою звіту про виконання бюджету минулого року його залишки переходять у новий бюджет. Тобто всі гроші, що були на рахунках бюджетних розпорядників, але не були з якихось причин використані, переходять у бюджет наступного року і міська рада розподіляє їх окремо. Якщо ви чомусь не були успішні у лобюванні своїх побажань до бюджету, не пропустіть голосування у міськраді, на якому ділитимуть вільний залишок. Це теж непогана можливість для впливу. День голосування за місцевий бюджет – це особлива подія для мера та начальника фінуправління. Меру потрібен затверджений документ, начальнику фінуправління треба підтвердити свій статус «єдиного, хто шарить в бюджеті» у місті.

Якщо Вам скажуть, що потяг вже поїхав, не опускайте руки. Навіть у день голосування при гарно підготовленій лобістській компанії м’яч може перейти на твою сторону поля.

Збалансована пропозиція до бюджету у день голосування від депутата – ще один інструмент на шляху до реалізації твоєї ідеї.

Кращим подарунком на новий рік для молодої людини мабуть є кілька тисяч гривень з міського бюджету на реалізацію власної ідеї.

Якщо після ознайомлення з даним текстом тобі не зрозуміло, як діяти, тоді пропонуємо «календар для нудних» :).

Календар лобістської компанії

Стадії	Зміст заходів	Дія громадськості	Мішені	Орієнтовні терміни *
I. Складання проекту міського бюджету (Підготовка проекту рішення про міський бюджет та матеріалів до нього)				
1. Формулювання проблеми	Донесення проблеми до осіб, які можуть її вирішити.	Письмове звернення до чиновників з повідомленням про проблему та отримання офіційної позиції чиновників. Вимога включити фінансування видатків на вирішення проблеми до попередніх обґрунтованих розрахунків потреби обсягів видатків ГРБК	Міський голова, головні розпорядники і бюджетних коштів (далі – МГ та ГРБК)	Січень – березень
2. Створення робочої групи з чиновників та депутатів	Видання розпорядження міського голови	Визначення осіб, які впливають на прийняття рішення. Знайомства та зустрічі з ними. Донесення проблемного питання та власного бачення його вирішення	ГРБК, голова планово-бюджетної депутатської комісії (ГПБ) та інші голови постійні депутатські комісії (ГПДК)	До 15 серпня року, що передуює плановому

<p>3. Попередні розрахунки показників доходної та видаткової частини міського бюджету</p>	<p>Проведення розрахунків видаткової частині міського бюджету відповідно до потреби визначеної ГРБК.</p> <p>Розгляд попередніх розрахунків робочою групою</p>	<p>Перевірка відомостей про внесення до потреби ГРБК питання фінансування вирішення поставленою громадськістю проблеми.</p> <p>Звернення до ГПБ чи ГПДК з пропозицією підняти питання необхідності фінансування вирішення проблеми.</p> <p>Особистий прийом. Направлення офіційного звернення. Безпосереднє звернення депутата з округу</p>	<p>ГРБК, ГПБ, ГПДК, депутат округу</p>	<p>Вересень</p>
<p>4. Розроблення бюджетних запитів</p>	<p>На підставі граничних обсягів видатків/надання кредитів загального фонду бюджету, індикативних прогнозних показників та термінів подання бюджетних запитів, розробка та подання їх до місцевого фінансового органу</p>	<p>Звернення до ГРБК про включення до бюджетного запиту витрат на вирішення озвученої проблеми</p>	<p>ГРБК</p>	<p>Листопад</p>
<p>5. Формування проекту міського бюджету та розгляд</p>	<p>Аналіз бюджетних запитів, поданих ГРБК та включення їх до пропозиції проекту міського бюджету</p>	<p>Аналіз проекту бюджету на наявність Ваших пропозицій.</p> <p>Підготовка звернення депутата для включення фінансування Вашої проблеми</p>	<p>ГПБ, ГПДК, член виконкому, депутат округу</p>	<p>Листопад</p>
<p>II. Розгляд та затвердження проекту міського бюджету</p>				

<p>1. Підготовка проекту рішення міської ради «Про міський бюджет»</p>	<p>Прийняття рішення виконавчого комітету Сумської міської ради «Про внесення пропозицій Сумській міській раді щодо проекту міського бюджету»</p>	<p>Аналіз прийнятого рішення виконавчого комітету. Звернення до ГПДК, депутата про внесення пропозиції до рішення міської ради, якщо на вашу проблему не передбачено кошти у рішенні ВК</p>	<p>ГРБК, ГПБ, ГПДК, депутат округу</p>	<p>Грудень</p>
<p>2. Консультації з громадськістю щодо проекту міського бюджету</p>	<p>Організація та проведення консультацій з громадськістю</p>	<p>Озвучення проблемного питання під час консультацій. Підтримка громадськістю пропозиції про виділення коштів на проблемне питання</p>	<p>Дорадчий комітет з підготовки та проведення громадських слухань</p>	<p>Листопад - грудень</p>
<p>3. Засідання планово-бюджетної комісії з розгляду проекту міського бюджету</p>	<p>Формування збалансованих пропозицій до проекту міського бюджету від планово-бюджетної комісії</p>	<p>Отримати підтвердження наявності витрат на вирішення проблеми у проекті міського бюджету. Залучитись підтримкою членів планово-бюджетної комісії. Виступити на засіданні планово-бюджетної комісії з пропозицією бути ініціатором виділення коштів на вирішення проблеми. Отримати протокол комісії із збалансованою пропозицією.</p>	<p>ГПБ, ГПДК, депутат округу</p>	<p>Грудень</p>
<p>4. Розгляд проекту бюджету на сесії міської ради</p>	<p>Обговорення проекту рішення про міський бюджет на сесії міської ради. Затвердження проекту рішення про міський бюджет.</p>	<p>Виступ на сесії з нагадування про необхідність вирішення проблемного питання</p>	<p>ГПБ, ГПДК, депутат</p>	<p>Грудень</p>

III. Виконання міського бюджету (внесення змін до бюджету)				
1. Virishennya problemnogo pitannya (u razі yaksho koshchi peredbacheni u mіskomu byudzhetі)	Pіdgotovka GRBK dokumentatsії dlya realizatsії proektiv. Provedennya tenderних procedur, ukkladannya dogovoriv, kontrolь za vikonannya robіt abo provedennya zakodu.	Postійne na gaduvannya GRBK pro neobkhідnіstь operativnogo virishennya problemnogo pitannya. Zvernennya do GRBK pro neobkhідnіstь priskorennya virishennya problemnogo pitannya osobisto чи deputata.	GRBK, GPB, GPDK, deputat	Grudeny
2. Rozpodil vільnogo zalishku koshchiv mіskogo byudzhetu	Pіdgotovka proektu rіshenь pro vnesennya zмін do mіskogo byudzhetu, otrимання propozitsії від planovo-byudzhetnії komisії. Zatverdzhennya proektu rіshenь pro vnesennya zмін do mіskogo byudzhetu	Dії peredbacheni u punktakh 1,3,4 rozдіlu III Vkluchennya problemnogo pitannya do rіshennya pro vnesennya zмін do mіskogo byudzhetu	GRBK, GPB, GPDK, deputat	Berezeny – kvіteny nastupnogo roku

Децо з практики лобізму

Історія про пам'ятний знак велосипеду

Одного разу велосипедисти міста Суми вирішили звернутися до влади з пропозицією побудувати на території міста мережу велодоріжок, які б об'єднували всі частини міста. У 2012 році міська рада навіть прийняла цільову програму «Два колеса», розраховану на 5 років. Було проведено безліч круглих столів та робочих груп. Реалізація даної програми може б і залишилась на папері, аби не креативний підхід до лобістської компанії вело-активістів.

Спочатку масові велопробіги із нагадуванням владі про невирішену проблему дозволили закласти у бюджеті міста на 2016 рік 1 млн. грн. на проектування частини запланованих велодоріжок.

Потім знову ряд круглих столів, засідань депутатських комісій, виступів депутатів на сесії із запитом та зустрічей з міським головою. Вимога у активістів була одна: закласти у бюджет міста Суми на 2016 рік кошти на початок будівництва однієї велодоріжки. Дані кошти планувалось закласти при внесенні змін до бюджету за рахунок його перевиконання.

Але вимоги спільноти велосипедистів не були почуті владою. Залишався бій за міський бюджет 2017 року. І знову звернення до міського голови від депутатів-лобістів, проведення прес-конференцій та постійне нагадування міській владі про існуючу проблему. Проблема все рівно залишалась не вирішеною.

На етапі підготовки проекту рішення виконавчого комітету про внесення на розгляд ради міського бюджету на 2017 рік, спільнота провела акцію нагадування.

20 листопада у Всесвітній день пам'яті жертв ДТП на центральній площі міста на електричній опорі був установлений помаранчевий велосипед. Даний пам'ятний знак розмістили перед вікнами мера, як нагадування про невиконання міською владою програми «Два колеса». Дана подія визвала значний резонанс серед містян. І кожний день бюджетного процесу супроводжував мера нагадуванням про вимоги велоактивістів.

Результатом такої акції стало внесення до проекту бюджету на 2017 рік 4 млн.грн на будівництво велодоріжок. Тривалість лобістської компанії із виділення коштів на проектування та будівництво доріжок склала 1,5 року. Сподіваємось, у 2017 році місто нарешті отримає велодоріжки.

Висвітлення діяльності міської влади

Якщо у тебе є гарна ідея для того, щоб реалізувати її за гроші місцевого бюджету, але у відповідь від чиновників ти чуєш класичну мантру "Грошей в бюджеті нема!", знай – в бюджеті завжди є ресурс, який можна використати більш раціонально. Зокрема, майже в кожному бюджеті є стаття видатків на "висвітлення діяльності". В перекладі з чиновничого канцеляриту на українську це означає піар тих, хто при владі, за гроші платників податків. Так, за твої податки міський голова твого міста замовляє рекламні статті в газетах, ролики на телебаченні і привітання жителів зі святами на біг-бордах! За твої податки чиновнику задає тільки зручні питання журналіст на телебаченні, а ітернет-видання узгоджує з його прес-службою текст новини на сайті. Коли ти вчергове почувеш, що на освіту, медицину, чи молодіжну політику в бюджеті немає грошей, згадай про цей ресурс. Нагадай нанятому за твої податки менеджеру, що ти хочеш, щоб твої податки були використані на потрібну саме тобі галузь, а не на його рекламу в медіа за твої ж гроші.

Спортивне спорядження для молоді

Питання спорядження завжди актуальне у спортивних школах. Ця історія про те, як можна отримати кошти з міського бюджету на спортивний інвентар. Цього разу у нас це вийшло швидко.

Одного разу група вихованців спортивної школи поскаржилась тренеру на незадовільний інвентар. На одному із спортивних змагань тренер у розмові зі своєю давньою знайомою по

спорту розповів про ситуацію, яка склалася з фінансуванням галузі. Остання порекомендувала йому звернутися телефоном до свого сина, депутата міської ради.

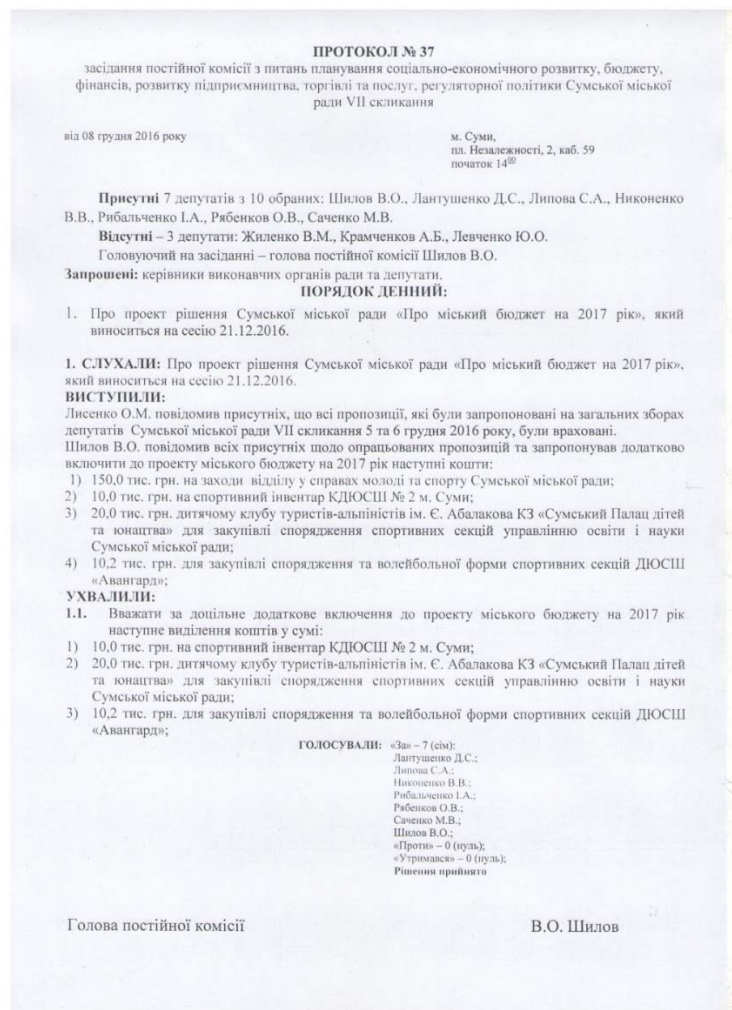
Наступного дня відбулася зустріч між депутатом та представниками спортивної школи. Так трапилось, що на зустрічі був присутній вихователь депутата міської ради, якому депутат не міг відмовити у допомозі.

Спільно з депутатом були складені відповідні звернення на голову планово-бюджетної комісії від керівництва спортивних шкіл. Дані звернення містили точні розрахунки вартості спорядження. Копії даних звернень було направлено у профільні управління.

На той момент проект рішення «Про бюджет міста Суми на 2017 рік» було підготовлено і єдиним варіантом вибити фінансування на спорядження залишалась пропозиція планово-бюджетної комісії.

Депутат міської ради особисто звернувся до голови планово-бюджетної комісії з пропозицією виділити додаткове фінансування на закупівлю спорядження для спортивних шкіл. Отримав його підтримку. Залишилось переконати інших членів комісії та керівника місцевого фінансового органу.

Виступ депутата, який озвучив проблему, та підтримка начальника профільного відділу, який підтвердив її наявність дали змогу отримати необхідний протокол планово-бюджетної комісії. Через два тижні проект бюджету був проголосований, а навесні 2017 року спортсмени отримали нове спорядження. Термін лобістської компанії склав 1,5 місяця. На спорядження було залучено 40 тис. грн. коштів міського бюджету.

Соціальні послуги для зменшення шкоди від вживання наркотиків

У Сумській області завдяки адвокаційним кампаніям за останні роки відбулися значні позитивні зміни в процесах формування місцевих політик, планування та реалізації заходів і програм у сфері зменшення шкоди від вживання наркотиків, а також з'явилися прецеденти залучення бюджетного фінансування на ці потреби.

Місцеві політики у сфері протидії ВІЛ/СНІДу в Сумській області передбачають залучення коштів місцевих бюджетів на профілактичні заходи для споживачів ін'єкційних наркотиків (видача шприців, замісної підтримувальної терапії), починаючи вже з 2017 року.

Ці кошти були лише декларацією намірів з боку влади, адже механізми фінансування саме медико-соціальних профілактичних послуг для уразливих груп за кошти місцевих бюджетів були ще не відпрацьовані. Майже усі створені завдяки адвокаційним кампаніям прецеденти залучення фінансування на потреби зменшення шкоди не мали системності, яка б забезпечила стале фінансування програм та сервісів в умовах скорочення обсягів фінансування з боку міжнародних організацій, починаючи з 2017 року.

Оптимальним варіантом забезпечення сталості комплексних послуг зменшення шкоди, безумовно, слід вважати закупівлю державою таких соціальних послуг у неурядових організацій. Але в Україні до недавня не існувало прецеденту залучення бюджетних коштів на надання медико-соціальних послуг для споживачів наркотиків з використанням механізму соціального замовлення.

Затвердження в Сумській області обласної цільової програми розв'язання пріоритетних проблем з використанням механізму соціального замовлення на 2017 рік, ініційованої громадською організацією "Клуб "Шанс", можна вважати знаковою подією у сфері забезпечення сталості послуг зменшення шкоди в умовах сьогодення.

Перш за все тому, що заходами програми у 2017 році передбачено 120 тисяч гривень на забезпечення соціального супроводу не менш 230 пацієнтів ЗПТ Сумської області.

По-друге, не менш важливим є прецедент здійснення першої в Україні закупівлі соціальних послуг через Систему електронних закупівель ProZorro =>

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-04-14-000864-c>.

Особливе значення має той факт, що фінансування послуг соціального супроводу пацієнтів замісної підтримувальної терапії за кошти обласного бюджету відбудеться саме у той час, коли у державному бюджеті на 2017 рік вперше передбачені кошти на закупівлю препаратів ЗПТ.

Таким чином, Сумська область має всі шанси стати першою областю України, де впровадження ЗПТ для 230 пацієнтів буде на 100% фінансуватися за бюджетні кошти.

БАЙКА ПРО ПОДАТКИ

Троє друзів зібралися повечеряти січневим вечором. Купили горілки, закуски і цигарок. Всього-навсього.

Товар	Витрати, грн	Податки, грн
Горілка, 2 пляшки по 0,5	$70 \cdot 2 = 140$	28 (ПДВ) + $27,9 \cdot 2$ (акциз)
Закуска	200	40 (ПДВ)
Цигарки, 3 пачки	$3 \cdot 30 = 90$	18 (ПДВ) + $8,9 \cdot 3$ (акциз)
Всього	430	168,5

Тобто хлопці пропили-проїли 430 грн, а з них 168,5 грн пішло в бюджети різних рівнів. Мораль: не любиш уряд, кидай палити і вживати алкоголь!

P.S.: а зранку друзі прийдуть в аптеку лікувати хвору голівоньку, і заплатять ще трохи податків.

Шановні читачі, шукачі, дослідники!

Добігає кінця перша частина нашого детективу. Чому перша? Бо ми впевнені, що саме ви станете авторами наступних шедеврів.

Погодьтеся, фраза «аналіз бюджету» лише звучить страшно, та насправді цей процес приваблює своїми перспективами. Якщо мати елементарні знання, трішки практичних навичок та вміння користуватися Excel (хоча б не лякатися це робити), та все це помножити хоча б на маленьке бажання робити зміни, впливати на прийняття рішень та протидіяти корупційним схемам – у вас все вийде. У нас все вийде! Адже ми, колектив авторів, уже зараз впевнені, що наші ряди поповнилися.

Тож, чекаємо на ваші відгуки, зауваження, приклади з власної практики дослідження бюджетів та цікаві історії успіху на шляху знищення корупції!

Освітня субвенція

Відповідно до ст.102 бюджетного кодексу України освітня субвенція розраховується наступним чином:

Освітня субвенція спрямовується на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників у таких типах навчальних закладів:

- 1) загальноосвітні навчальні заклади усіх ступенів;
- 2) шкільні відділення навчально-виховних комплексів "дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад", "загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад";
- 3) спеціалізовані школи (школи-інтернати), включаючи школи-інтернати з поглибленим вивченням окремих предметів і курсів для поглибленої підготовки дітей в галузі науки і мистецтв, фізичної культури і спорту, інших галузях, ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою; ліцеї (ліцеї-інтернати); гімназії (гімназії-інтернати); колегіуми (колегіуми-інтернати);
- 4) вечірні (змінні) школи;
- 5) загальноосвітні навчальні заклади для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації: загальноосвітні школи-інтернати, загальноосвітні санаторні школи-інтернати; спеціальні загальноосвітні школи-інтернати; загальноосвітні навчальні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячі будинки (крім дитячих будинків сімейного типу, прийомних сімей та сімей патронатних вихователів);
- 6) спеціальні загальноосвітні навчальні заклади для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку, навчально-реабілітаційні центри;
- 7) професійно-технічні навчальні заклади державної та комунальної власності в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти.

У законі про Державний бюджет України затверджуються обсяги освітньої субвенції окремо для бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів, міських (міст Києва та Севастополя, міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення) бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

Освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти (Міністерством освіти і науки України), та затверджується Кабінетом Міністрів України (<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-2015-%D0%BF>) і має враховувати, зокрема, такі параметри:

- 1) кількість учнів загальноосвітніх навчальних закладів і учнів, які здобувають повну загальну середню освіту у професійно-технічних навчальних закладах, у міській та сільській місцевості, гірських населених пунктах;
- 2) наповнюваність класів;
- 3) коригуючі коефіцієнти приведення, що застосовуються до кількості учнів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів і учнів, які здобувають повну загальну середню освіту у професійно-технічних навчальних закладах, та залежно від місцевості, в якій розташований заклад.

При цьому у складі зазначеної субвенції передбачається резерв коштів, обсяг якого не може перевищувати 1 відсотка загального обсягу субвенції.

Кабінет Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету здійснює розподіл резерву освітньої субвенції та може визначати напрями використання таких коштів.

Залишки коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів, зазначених вище.

Формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами

Щоб визначити обсяги освітньої субвенції застосовують певні критерії та показники, що складаються у встановлену Кабміном **формулу**.

Так, розрахунковий показник обсягу видатків освітньої субвенції визначається залежно від:

- її загального обсягу,
- фінансового нормативу бюджетної забезпеченості одного учня загальноосвітнього навчального закладу,
- приведених контингентів учнів усіх типів загальноосвітніх навчальних закладів станом на 5 вересня року, що передує поточному.

Відповідною постановою КМУ встановлює **3** формули визначення обсягів освітньої субвенції:

- для обласного бюджету;
- зведеного бюджету міста обласного значення, району і об'єднаної територіальної громади;
- зведеного бюджету м. Києва.

Проте, в цілому формула має ідентичний вигляд, формується «по образу і подобию», різняться лише значення показників. Тож наведемо приклад формульного розрахунку, що застосовується для обласного бюджету.

Формула в оригіналі має наступний вигляд:

$$V_0 = H_0 + (U_f \times K_f + U_w \times K_w + U_{gt} \times K_{gt} + U_t \times K_t + U_{si} \times K_{si} + U_{gz} \times K_{gz} + U_z + U_h \times K_h + U_{gh} \times K_{gh} + U_d \times K_d + U_c \times K_c) + V_{znz} + S_{gd}$$

Напевно, зараз, читаючи цей текст, навіть ті, хто мають освіту пов'язану з точними науками, встигли вимовити «йомайю!» Проте, насправді нічого НАД страшного у цих «шифрах» немає.

Так, під значенням H_0 закладено фінансовий норматив бюджетної забезпеченості одного учня (визначається розпорядженням Кабінету Міністрів України наприкінці року, що передує новому бюджетному <http://sarny-rda.gov.ua/book/export/html/127143>);

Під усіма великими літерами U зашифрована кількість учнів, що навчаються в закладах освіти, а от під індексами літери U зашифровані заклади освіти (школи, ліцеї, інтернати, училища, санаторні школи, вечірні школи, відповідні заклади в гірських місцевостях і т.д.) та статуси учнів (діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти з вадами у розумовому та фізичному стані тощо).

Під літерами K міститься коефіцієнт на який множаться показники U . Як бачимо з формули, кожній U відповідає своя K . А от значення кожного з цих коефіцієнтів теж визначене і доведене на кожен бюджетний період.

Під шифром Sgd заховані додаткові асигнування на планований бюджетний період на виплату одноразової грошової допомоги в розмірі шести прожиткових мінімумів дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, що перебували під опікою (піклуванням) або на повному державному утриманні, під час працевлаштування їх після закінчення навчального закладу, що визначаються за окремим розрахунком;

Значення літер V_{znz} визначає обсяг видатків на надання загальної середньої освіти у державних спеціалізованих школах, а також у таких загальноосвітніх навчальних закладах, як спеціалізовані школи-інтернати, ліцеї-інтернати, гімназії-інтернати, колегіуми-інтернати у разі, якщо не менше 70 відсотків кількості учнів є жителями населених пунктів, розташованих на території області (крім населеного пункту, де розташований такий заклад)

Цей показник також розраховується за формулу:

$$V_{znz} = H_0 \times ((U_m + U_{mr}) \times K_{znzm} + (U_{gm} + U_{gmr}) \times K_{znzgm} + U_s \times K_s + U_{gs} \times K_{gs})$$

Але як бачимо, суть формули та сама: кількість дітей множиться на встановлений коефіцієнт та на витрати на одному учні. При цьому показники коефіцієнтів K_{znzm} та K_{znzgm} також є встановленими на плановий бюджетний період.

Медична субвенція

Відповідно до ст.103 бюджетного кодексу України медична субвенція розраховується наступним чином:

Медична субвенція спрямовується на видатки місцевих (бюджети міст обласного підпорядкування, районні бюджети, бюджети ОТГ) бюджетів та обласних бюджетів і бюджету АР Крим (перелік видатків наведено нижче *), тобто для оплати поточних видатків, крім видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв.

У законі про Державний бюджет України затверджуються обсяги медичної субвенції окремо для бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів і районних бюджетів, міських (міст Києва та Севастополя, міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення) бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад.

Медична субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я (Міністерство охорони здоров'я України), та затверджується Кабінетом Міністрів України (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/618-2015-%D0%BF>) і має враховувати, зокрема, такі параметри:

- 1) кількість населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- 2) коригуючі коефіцієнти, що враховують відмінності у вартості надання медичної допомоги;
- 3) особливості надання медичної допомоги у гірських населених пунктах.

При цьому у складі зазначеної субвенції передбачається резерв коштів, обсяг якого не може перевищувати 1 відсотка загального обсягу субвенції.

Кабінет Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету здійснює розподіл резерву медичної субвенції та може визначати напрями використання таких коштів.

Залишки коштів за медичною субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і можуть використовуватися у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.

*** Перелік видатків місцевих та обласних бюджетів, що враховуються під час обрахунку медичної субвенції:**

Місцеві бюджети

а) первинну медико-санітарну, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (лікарні широкого профілю, спеціалізовані медико-санітарні частини, пологові будинки, поліклініки і амбулаторії, загальні стоматологічні поліклініки, а також дільничні лікарні, медичні амбулаторії, фельдшерсько-акушерські та фельдшерські пункти, центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги);

б) програми медико-санітарної освіти (міські та районні центри здоров'я і заходи з санітарної освіти);

в) інші державні програми медичної та санітарної допомоги (територіальні медичні об'єднання, центри медичної статистики, автопідприємства санітарного транспорту, інші програми і заходи);

Обласні бюджети

а) консультативну амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (лікарні республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення), центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, станції екстреної (швидкої) медичної допомоги;

б) спеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (спеціалізовані лікарні, поліклініки, включаючи стоматологічні, центри, диспансери, госпіталі для ветеранів війни, будинки дитини, станції переливання крові);

в) санаторно-курортну допомогу (санаторії для хворих на туберкульоз, санаторії для дітей та підлітків, санаторії медичної реабілітації);

г) інші державні програми медичної та санітарної допомоги (медико-соціальні експертні комісії, бюро судмедекспертизи, центри медичної статистики, територіальні медичні об'єднання, автопідприємства санітарного транспорту, бази спецмедпостачання, центри здоров'я і заходи санітарної освіти, регіональні заходи з реалізації державних програм, інші програми і заходи).

Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад охорони здоров'я
СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ПРОФІЛАКТИКИ
І БОРОТЬБИ ЗІ СНІДОМ

40020 м. Суми, вул. Курська, 111
тел./факс (0542) 65-38-83
e-mail: sumyaids@gmail.com

р/рахунок 35418001003073
код 30560969 МФО 837013
ГУДКСУ у Сумській області

27.03.2013р

№ 169

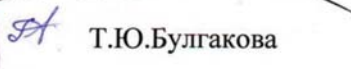
Виконавчому директору
СОГО «Бюро аналізу політики»
О.Е. Очкалову

ОКЗ ОЗ «Сумський обласний центр профілактики і боротьби зі
СНІДОМ» на Ваш запит № 438 від 20.03.2013р. надає інформацію про фактичне
виконання плану бюджетних асигнувань закладу за усіма КЕКВ у 2012
бюджетному році та передбачені бюджетом плани асигнувань на 2013 рік.
Підтверджуючи документи додаються - 4 аркушах.

Головний лікар

В.М.Бутенко

Головний бухгалтер

Т.Ю.Булгакова

Головне управління Державної казначейської служби України у Сумській області
Зареєстровано та взято на облік

22 СІЧ 2013

Регістраційний № зобов'язання
КЕКВ
Відповідальна особа

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
28 січня 2002 року № 57
(у редакції наказу Міністерства фінансів України від 26 листопада 2012 року № 1220)

Затверджений у сумі (Два мільйони двісті сімнадцять тисяч сімсот тридцять вісім грн. 40 коп.) 2217737,40 грн.
(сума словами і цифрами)
Перший заступник начальника Управління охорони здоров'я Сумської області державної адміністрації

В.А. Лисенко
(підпис) (ініціали і прізвище)
М.П.

КОШТОРИС на 2013 рік

30560969 Обласний комунальний заклад охорони здоров'я "Сумський обласний центр профілактики і боротьби зі СНІДом"

(код за ЄДРПОУ та найменування бюджетної установи)
м.Суми, Сумська область

(найменування міста, району, області)

Вид бюджету обласний
код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування бюджету 14 Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації,
код та назва програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету
(код та назва тимчасової класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів 080400 "Спеціалізовані поліклініки").

Найменування	Код	Усього на рік		РАЗОМ
		загальний фонд	спеціальний фонд	
1	2	3	4	5
НАДХОДЖЕННЯ - усього	x	2217737,40	0	2217737,40
Надходження коштів із загального фонду бюджету	x	2217737,40	x	2217737,40
Надходження коштів із спеціального фонду бюджету, у т.ч.	x	x	0,00	0,00
- надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, згідно із законодавством	25010000		0,00	0,00
інші джерела власних надходжень бюджетних установ (розписати за підгрупами)	25020000	x	0,00	0,00
інші надходження, у т.ч.		x	0,00	0,00
- інші доходи (розписати за кодами класифікації доходів бюджету)		x	0,00	0,00
- фінансування (розписати за кодами класифікації фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання)		x		
- повернення кредитів до бюджету (розписати за кодами програмної класифікації видатків та кредитування бюджету, класифікації кредитування бюджету)		x	*	*
ВИДАТКИ ТА НАДАННЯ КРЕДИТІВ - усього	x	2217737,40	0,00	2217737,40
Поточні видатки	2000	2217737,40	0,00	2217737,40
Оплата праці	2110	1341100,00	0,00	1341100,00
Заробітна плата	2111	1341100,00	0,00	1341100,00
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112	0,00	0,00	0,00
Нарахування на оплату праці	2120	462649,00	0,00	462649,00
Використання товарів і послуг	2200	413983,40	0,00	413983,40
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2210	53180,00	0,00	53180,00
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2220	129545,40	0,00	129545,40
Продукти харчування	2230	0,00	0,00	0,00
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	56700,00	0,00	56700,00
Видатки на відрядження	2250	10300,00	0,00	10300,00
Видатки та заходи спеціального призначення	2260	0,00	0,00	0,00
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	163458,00	0,00	163458,00
Оплата теплопостачання	2271	133888,00	0,00	133888,00
Оплата водопостачання і водовідведення	2272	4262,00	0,00	4262,00
Оплата електроенергії	2273	25308,00	0,00	25308,00
Оплата природного газу	2274	0,00	0,00	0,00
Оплата інших енергоносіїв	2275	0,00	0,00	0,00
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	2280	800,00	0,00	800,00
Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм	2281	0,00	0,00	0,00
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	2282	800,00	0,00	800,00

згідно з оригіналом
гасови. оріє. м.о. Вулиця
В.А. Лисенко

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ В ІНТЕРНЕТ:

Сайт Бюро аналізу політики, де описані приклади досліджень; шаблони інформаційних запитів тощо:

- <http://politanalyt.com/>

Сайт «Наші гроші», де поширюється інформація про тендерні оборудки:

- <http://nashigroshi.org/>

Сайт «УКР.АВ», де фіксуються докази того, що конкретний чиновник УКР.АВ, та здійснюється передача їх до правоохоронних та контролюючих органів для притягнення його до відповідальності:

- <https://ukr.aw/>

Система візуалізації «Відкритий бюджет»:

- <http://openbudget.in.ua/>

Кабінет електронних сервісів Мін'юсту:

- <https://kap.minjust.gov.ua/>

Публічна кадастрова карта:

- <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>

Єдиний державний портал адміністративних послуг:

- <https://poslugy.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань:

- <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch/>

Сайт Держархбудінспекції України:

- <http://www.dabi.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр декларацій:

- <https://public.nazk.gov.ua/>

Сайт Державної служби геології та надр України:

- <https://public.nazk.gov.ua/>

Нагадуємо, що усі бюджети мають бути оприлюднені на офіційних сайтах відповідних органів влади та органів місцевого самоврядування. Увівши в пошукову систему назву органу влади – ви маєте відповідну посилку.

Посилки на нормативні документи

Бюджетний кодекс України:

- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/conv>

Державний бюджет України на 2017 рік

- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>

Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні

- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>

Про доступ до публічної інформації

- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

Про публічні закупівлі

- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

Нормативна база Міністерства молоді та спорту України

- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

Бази та реєстри Міністерства охорони здоров'я України

- http://www.moz.gov.ua/ua/portal/ms_registers

ПОШУК ЗАКУПІВЕЛЬ В ІНТЕРНЕТ

Офіційний портал публічних фінансів України:

- <http://spending.gov.ua/>

Електронна система публічних закупівель:

- <https://prozorro.gov.ua/>

Публічний модуль аналітики публічних закупівель:

- <https://bi.prozorro.gov.ua/>

Професійний модуль аналітики публічних закупівель:

- <https://bipro.prozorro.gov.ua/>

Спільнота реформаторів системи держзакупівель:

- <https://www.facebook.com/groups/665101410248342>

Інші корисні веб-ресурси, які фактично дублюють офіційний сайт, але мають кращій інструментарій:

- <http://acm-ua.org/>
- <https://dozorro.org/>
- <https://webeffector.com.ua/>
- <https://declarations.com.ua/>
- <http://www.007.org.ua/>

В Україні вже відкрито понад 160 реєстрів та баз даних громадським активістам для моніторингу діяльності влади. Знаходь їх та користуйся цим ресурсом!